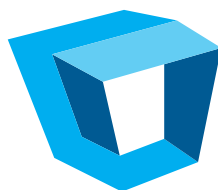

Tietoarkiston tietotilinpäätös vuodelta 2017

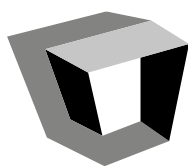
TIETOARKISTO

Tietoarkiston tietotilinpäätös vuodelta 2017

Tietoarkiston tietotilinpäätös sisältää tutkimusaineistojen arkistoinnin ja jatkokäyttöönluovutuksen peruseriaatteet, aineistonkäsittelyn tekniset ja organisatoriset suojaustoimet ja keskeisimmät tilastotiedot.

Vuosi 2017 oli jo siirtymäaikaa kohti tietosuoja-asetuksen soveltamista. Tietotilinpäätöksessä on erillinen osuus tietosuoja-asetukseen valmistautumisesta. Lainsäädännön huomioon ottaminen, seulontaperiaatteet tai arkistointiprosessin ja ulosluovutuksen suojaustoimet eivät muuttuneet merkittävästi edellisvuoden tietotilinpäätöksestä.

TIETOARKISTO

Käyntiosoite: Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs Tampere

Postiosoite: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, 33014 Tampereen yliopisto

Puhelin: 040 190 1432

Sähköposti: fsd@uta.fi

Internet: www.fsd.uta.fi

Tämän julkaisun pysyvä osoite on <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:V-201808140001>

Sisältö

Tietoarkiston tietotilinpäättös vuodelta 2017.....	1
Tietoarkisto.....	4
Lainsäädännön huomioon ottamisesta	4
Yliopistolaki (24.7.2009), Arkistolaki (23.9.1994/831) ja Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621)	4
Tekijänoikeuslaki (8.7.1961/404).....	4
Henkilötietolaki (22.4.1999/523)	5
Seulontaperiaatteet.....	5
Laadulliset seulontakriteerit	6
Tekniset seulontakriteerit	6
Lainsäädännölliset seulontakriteerit	6
Muut seulontakriteerit	6
Arkistointiprosessiin sisältyvät suoja- toimet	7
Tietoturva aineistojen sisäänotossa:.....	7
Tietoturva aineistojen prosessoinnissa:.....	7
Kvantitatiivisten aineistojen tunnisteen poisto	8
Tunnisteen poisto kvalitatiivisista aineistoista	8
Datankäsittelijöiden perehdytys, koulutus ja työn laadunvarmistus suoja- toimina	9
Aineistojen ulosluovutuksen ja käytön suoja- toimet.....	10
Käyttäjätunnistus ja asiakkaaksi rekisteröityminen.....	10
Tietoturva asiakkaaksi rekisteröitymisessä:.....	10
Asiakkaan sitoumukset.....	10
Aineiston käytön valvonta: asiakaspalvelupäivystys.....	11
Tietoturva aineistojen käytön valvonnassa: käyttövaltuudet.....	11
Aineiston käytön valvonta: automaattinen julkaisukarhu- ja muistutusgeneraattori	12
Muu henkilöstön perehdytys, koulutus ja vaitiolositoumukset.....	12
Tietojärjestelmät ja tietoturva	13
Tietosuojatyön organisointi Tietoarkistossa	14
Tietosuojavastaavan tehtävät: ohjeasiakirjat ja raportointi	14
Tietosuojavastaavan tehtävät: ohjaus ja valvonta	14
Arkistoinnin tilastotietoja 2017	14
Arkistoidut aineistot ja aineistojaan Tietoarkistoon arkistoineet organisaatiot	14
2017 arkistointikelpoisiksi käsitellyt aineistot	15
2017 valmistuneet aineistot, jotka on toimitettu Tietoarkistoon anonyymeinä	15
2017 valmistuneet aineistot, joista Tietoarkistossa poistettiin tunnisteen arkistointiprosessin aikana	16
2017 valmistuneet vaalikoneaineistot (käsittelyperusteet HetiL 12 §:n 2 kohta ja 8.1. §:n 8 kohta).....	23
Taustatietoa vaalikoneaineistoista.....	23

2017 HetiL 2.5 § perusteella arkistoidut aineistot	24
2017 valmistuneet aineistot, jotka on arkistoitu Kopioston ja Tietoarkiston välisen sopimukseen perustuen	24
Asiakastilastoja	25
Rekisteröityneet asiakkaat ja HAKA-tunnistautumisen identiteettilähteet 31.12.2017	25
Rekisteröinnin hylkäämiset	25
Hylätyt käyttöluvhakemukset	26
Käyttöoikeuden peruutukset ja asiakastilien sulut	26
Aineiston käytön tilastoja vuodelta 2017	26
Vaalikoneaineistojen jatkokäyttö 2017	26
Henkilötietolain 2.5 § perusteella arkistoitujen aineistojen jatkokäyttö 2017	28
Lainsäädäntöä ja tietosuoja koskeva tietopalvelu	28
Aineistohallinnan käsikirjan käyttö 2017	28
Asiakaspalvelu	28
Rekisteröityjen oikeuksien toteutuminen	29
Asiakasrekisterit ja niitä koskeva kehitystyö	29
Tietosuoja-asetukseen valmistautuminen 2017	30
Kansallisen tietosuojalain valmisteluun vaikuttaminen	30
Käsittelysopimuksen käyttöönotto	30
Asiakasviestintään uusi käytäntö	30
Jäännösriskin arviointi	31
Tunnisteiden poiston kirjaamiskäytäntöjen uudistaminen	32
Käyttövaltuuksien hallinta	32
Koulutukset	32
Sisäiset koulutukset	32
Ulkoiset koulutukset ja esitykset	32
Aineistohallinnan käsikirja	33
Tietoarkiston toiminnan arviointi ja sertifiointi	33
Pohjoismainen yhteistyö	33
Vuoden 2018 kehityskohteet	34
Liitteet	35
Liite 1: Aineistojen yleiset käyttöehdot	35
Liite 2: Arkistointisopimus 2017	37
Liite 3: Sopimus henkilötietojen käsittelystä arkistointiedellytysten arvioimiseksi 2017	39
Liite 4: Tietosuojaseloste 2017	41
Liite 5: Ailan käyttöehdot 2017	45
Liite 6: Tietojärjestelmäseloste (Aila)	47
Liite 7: Tietojärjestelmäseloste (TIIPII)	48

Tietoarkisto

Tietoarkisto on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen valtakunnallinen palveluresurssi. Tietoarkisto perustettiin vuonna 1999 ja se toimii erillisyyksikkönä Tampereen yliopiston yhteydessä.

Tampereen yliopiston 1.11.2011 voimaan tulleen johtosäännön 5 § määrittää 2017 Tietoarkiston tehtävät seuraavasti: "Yhteiskuntatieteellisellä tietoarkistolla on tutkimuksen ja opetuksen valtakunnallinen palvelutehtävä koti- ja ulkomaisen sähköisen tutkimusaineiston arkistoinnina ja välittäjänä tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun."

Tietoarkistossa on Tampereen yliopiston rehtorin asettama valtakunnallinen neuvottelukunta, jossa on yksikön johtajan lisäksi enintään 14 jäsentä. Opiskelijajäsenten toimikausi on kaksi kalenterivuotta ja muiden neljä kalenterivuotta. Rehtori nimeää neuvottelukunnan puheenjohtajan ja neuvottelukunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Neuvottelukunnan tehtävänä on arvioida yksikön toimintaa ja sen tulevaa kehittämistä sekä tehdä asiaa koskevia aloitteita ja esityksiä.

CESSDA ERIC on eurooppalaisten yhteiskuntatieteellisten tietoarkistojen muodostama tutkimusinfrastruktuuri, joka tarjoaa yhteisiä, kattavia tutkimusdatapalveluita sekä koulutusta yhteiskuntatieteille. ERIC on Euroopan komission erityisesti keskeisille tutkimusinfrastruktuureille luoma organisaatiotyyppi. CESSDA ERICin yleiskokous hyväksyi Suomen jäsenhakemuksen syksyllä 2017. Samalla se hyväksyi Tietoarkiston CESSDAn kansalliseksi palveluntuottajaksi.

Lainsäädännön huomioon ottamisesta

Yliopistolaki (24.7.2009), Arkistolaki (23.9.1994/831) ja Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621)

Tietoarkistolla on valtakunnallinen palvelutehtävä osana Tampereen yliopistoa. Yliopistolaisissa (558/2009) vahvistetaan yliopistojen autonomia, jonka mukaisesti yliopistojen sisäisestä hallinnosta vastaavat yliopistot itse, eivätkä valtion yleiset hallintoviranomaiset. Yliopistolakia koskevassa hallituksen esityksessä painotetaan, että tutkimusaineistojen asianmukainen säilytys on turvattava (HE 7/2009 vp, s 87).

Tietoarkiston keskeisin tehtävä on tutkimustarkoituksiin kerättyjen sähköisten aineistojen dokumentointi, luettelointi, käytettävyyden ylläpito ja pitkäaikaissäilytys. Arkistolaitoksella ei ole valtuuksia antaa yliopistoille määräyksiä tutkimusaineistojen luetteloinnista ja rekisteröinnistä. Tietoarkisto pyrkii hyvään tiedonhallintaan siten kuin arkistolaisissa ja laissa viranomaisen toiminnan julkisuudesta määrätään. Kansallisarkistolla on edustaja Tietoarkiston toimintaa ohjaavassa valtakunnallisessa neuvottelukunnassa.

Jotta Tietoarkisto voi onnistua tehtävässään, tutkimusaineistojen arkistoinnin kaikki vaiheet tulee tehdä suunnitelmallisesti. Arkistotyön ylin ohje on arkistonmuodostussuunnitelma (AMS). AMS päivitetään vuosittain ja julkaistaan tietoarkiston verkkosivuilla. AMS on tehtäväpohjainen.

Tekijänoikeuslaki (8.7.1961/404)

Aineiston tekijät säilyttävät aineistonsa omistus-, hallinta- ja tekijänoikeudet. Tietoarkisto valmistaa arkistoitavaksi toimitetusta aineiston sähköisestä kopiosta pitkäaikaissäilytettävän aineistoversion ja toimittaa sitä asiakkaidensa jatkokäytettäväksi arkistointisopimuksessa yksilöidyn ehdoin. Arkistointisopimuksen mukaisesti tietoarkisto voi muokata vastaanottamaansa aineistoa voimassa olevien tietosuoja- ja tietoturvallisuusnormien ja pitkäaikaissäilytyksen vaatimusten mukaisesti.

Tutkimusaineiston tekijyyden kunnioittaminen tapahtuu tieteen normaalien viittauskäytäntöjen kautta. Aineistojen käyttöehdoissa jatkokäyttäjää veloitetaan viittamaan käyttämäänsä aineistoon ja sen tekijään tai tekijöihin asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään.

Suomen tekijänoikeuslaissa ei ole niin sanottua tutkimuspoikkeusta, joka mahdollistaisi tutkimuksessa analysoitujen teosten arkistoinnin tutkimuskäyttöön ilman tekijän lupaa tai erillistä lisenssisopimusta. Tietoarkisto ja Kopiosto ovat solmineet 2015 sopimuksen, jonka mukaisesti tutkimuksen analysoitavaksi aineistoksi digitoidut tai valmiiksi sähköisessä muodossa olevat Kopioston edustamien oikeudenhaltijoiden aloihin lukeutuvat teokset saa arkistoida Tietoarkistoon tutkimuskäyttöä varten (esim. lehtiartikkelit, kuvat, kuvitukset ja sarjakuvat). Sopimus ei koske audiovisuaalisia teoksia eikä sävellysteoksia.

Kun tutkimusaineistoihin sisältyy tutkittavien tuottamaa tekijänoikeuksien alaista materiaalia, tutkijan tulee sopia oikeuksien siirrosta tutkittavien kanssa ennen aineiston arkistointia.

Henkilötietolaki (22.4.1999/523)

Tietoarkiston oikeus käsitellä tunnistellisia tutkimusaineistoja perustuu ensisijaisesti tutkijan tai tutkimusryhmän toimeksiintoon muokata aineisto anonyymiksi (HetiL 8.7 §).

Harvoissa tapauksissa arkistoitavaan aineistoon voidaan soveltaa henkilötietolain poikkeussäännöstä, joka koskee toimittuksellisia, taiteellisia ja kirjallisia tarkoituksia (HetiL 2 § 5 mom.). Poikkeussäännös soveltuu ensisijaisesti aineistoihin, joihin voidaan soveltaa myös tekijänoikeuslakia. Tällöin aineistot minimoidaan, mutta niitä ei täysin anonymisoida. Minimoinnissa poistetaan tutkittavien yhteystiedot ja muut aineiston sisällön ymmärtämiselle tarpeettomat tunnistet. Lisäksi minimoinnin yhteydessä voidaan poistaa kolmansia osapuolia koskevia tietoja, vaikka näin kajotaankin itse teokseen.

Jatkokäyttöön ja arkistointiin valmistettavista aineistoista poistetaan kaikki välittömät tunnistet ja epäsuoria tunnistet poistetaan tai muokataan tarpeen mukaan. Välittömät tunnistet hävitetään aineiston anonymisoinnin jälkeen, kun jatkokäyttöön tarkoitettu käyttöaineisto on osoittautunut toimivaksi (HetiL 34 §). Anonymisointitoimenpiteitä on kuvailtu yksityiskohtaisemmin luvussa, jossa käsitellään arkistointiprosessin suojatoimia.

Jos anonymisointi ei onnistu kohtuullisin toimenpitein hävittämättä aineiston käyttökelpoisuutta, tutkijoita neuvotaan hävittämään aineisto tai hakemaan lupaa henkilötietoja sisältävän aineistonsa arkistointiin Kansallisarkistolta (HetiL 35 § 2 mom.). Tietosuoja-asetuksen myötä Tietoarkisto ei enää 2017 suositellut arkistointiluvan hakemista, koska se on aiempien kokemusten mukaan hidas prosessi ja tulevan kansallisen tietosuojalain luonnokseen ei sisältynyt vastaavaa käytäntöä.

Aineistoja käsitellään Tietoarkistossa henkilötietolain edellyttämällä tavalla suunnitelmallisesti ja huolellisesti (HetiL 5§). Aineistot säilytetään tietoturvallisesti Tietoarkiston palvelimella ja tunnistetia sisältäviin aineistoihin on tarkoin rajatut käyttöoikeudet (HetiL 32 §). Tietoarkiston aineistonkäsittelijöitä sitoo vaitiolovelvollisuus (HetiL 33 §).

Tietosuojaa vahvistetaan myös aineistojen käyttöehdoissa (liite 1), joihin jokaisen asiakkaan on sitouduttava ennen aineiston käyttöön saamistaan. Käyttöehtojen mukaisesti jatkokäyttäjää sitoutuu olemaan vaarantamatta aineiston tietoihin liittyvien henkilöiden tai tahojen yksityisyyden suojaa. Lisäksi käyttäjän on noudatettava tiedeyhteisön hyväksymiä yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevia eettisiä periaatteita ja hävitettävä aineisto heti käyttötarkoituksen päätyttyä.

Seulontaperiaatteet

Tietoarkisto kartuttaa aineistokokoelmaansa sekä aktiivisesti että selektiivisesti: Tietoarkisto hankkii aineistoja aktiivisesti, mutta ottaa aineistoja arkistoitavaksi valikoiden. Tietoarkistoon arkistoitaviksi otettavien aineistojen tulee täyttää soveltuvien osin laadulliset, tekniset ja lainsäädännölliset seulontakriteerit.

Laadulliset seulontakriteerit

Vähintään yhden seuraavista kriteereistä on täyttyvä:

- aineisto on käyttökelpoinen muiden aineistojen ajallisena tai sisällöllisenä vertailukohteenä
- aineisto on käyttökelpoinen muiden aineistojen rinnalla täydentävänä aineistona
- aineisto on vain osin analysoitu
- aineisto on hyödynnettävissä alkuperäisestä poikkeavalla tavalla (esimerkiksi uudet kysymyksenasettelut/ metodiset painopisteet)
- aineisto soveltuu tutkimusmenetelmien opiskeluun tai opetukseen
- aineisto on tieteellisesti ja/tai kulttuurisesti ainutkertainen.

Tekniset seulontakriteerit

Molempien kriteerien täyttyvä:

- aineiston tekninen kunto on kohtuullinen eli aineisto on kopioitavissa/prosessoitavissa/konvertoitavissa jatkokäyttöön kohtuullisin kustannuksin
- aineiston tietosisältö on riittävän selkeässä järjestyksessä ja aineistoa kontekstoiva muu materiaali on riittävä jatkokäyttöön tarkoitetun käyttöaineiston prosessoimiseksi ja metadatan luomiseksi.

Suosittelvat tiedostoformaatit löytyvät arkistonmuodostussuunnitelman erillisestä liitetaulukosta.

Lainsäädännölliset seulontakriteerit

Aineistot tulee voida prosessoida tutkimuskäyttöön voimassaolevaa lainsäädäntöä noudattaen:

- aineistoon liittyvät omistus- ja hallintasuhteet ovat riittävän selkeät
- aineisto on anonyymi tai anonymisoitavissa toimeksiannosta (HetiL 8.7 §) ilman että sen käytettävyys heikkenee oleellisesti
- aineiston arkistointiin tunnisteellisena on Kansallisarkiston myöntämä arkistointilupa (HetiL 35.2 §)
- teossuoja saavat aineistot lukeutuvat Kopioston ja Tietoarkiston välisen sopimuksen alaan tai aineistojen oikeuksien siirrosta on sovittu tekijöiden (tutkittavien) kanssa (Tekijänoikeuslaki (8.7.1961/404))
- viranomaisilta saadun aineiston (esimerkiksi rekisteridata) käyttölupana sisältyy aineiston arkistointi tunnisteettomana Tietoarkistoon
- Tekijänoikeuslain ja HetiL 2 § 5 mom. perusteella arkistoitaviin aineistoihin on nimenomainen suostumus arkistointiin tutkittavilta
- anonyymien aineistojen käsittelyn laillisuusperusteena ei ole tutkittavan suostumus. Eettisesti on kuitenkin suotavaa informoida tutkittavia aineistokeruuvaiheessa kvantitatiivisen aineiston arkistoinnista ja pyytää suostumus tutkittavilta kvalitatiivisen aineiston arkistointiin tunnisteettomana.

Muut seulontakriteerit

- Tietoarkisto ei arkistoi tutkimuksessa käytettyjä Kansallisarkiston digitaalisesti saatavilla olevia aineistoja. Tietoarkisto kuitenkin arkistoi tutkijan digitoimat tai digikuvaamat Kansallisarkiston paperiaineistot, kun ne on digitoitu tai kuvattu tutkimuksessa analysoitavaksi ja niitä koskevat viitetiedot ovat riittävät.
- Tietoarkiston ja Kopioston välisen sopimuksen mukaisesti tutkimuksen analysoitavaksi aineistoksi digitoidut tai valmiiksi sähköisessä muodossa olevat Kopioston edustamien oikeudenhaltijoiden aloihin lukeutuvat teokset saa arkistoida Tietoarkistoon tutkimuskäyttöä varten (esim. lehtiartikkelit ja kuvat). Sopimus kattaa koti- ja ulkomaiset teokset. Sopimus ei koske audiovisuaalisia teoksia eikä sävellysteoksia.

- Paperimuodossa olevia kuva- tai tekstiaineistoja muunnetaan sähköisiksi tiedostoiksi osaksi jakelupakettia, jos niitä on käytetty keruustrumenttina (esim. arkistoitavan keskustelun, haastattelun tai lomakekyselyn virikkeenä).
- Tietoarkisto ei arkistoi audiovisuaalisia tallenteita. Niiden pitkäaikaissäilytykseen ja jatkokäytön hallintaan on erikoistunut Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva Kielipankki.

Arkistointiprosessiin sisältyvät suojatoimet

Aineistojen sisäännotolla tarkoitetaan prosessia, jossa tutkija, tutkimusryhmä tai tutkimusyksikkö luovuttaa tutkimusaineiston Tietoarkistoon arkistoitavaksi. Luovutuksen yhteydessä tehdään arkistointisopimus (ks. liite 2). Syksystä 2017 alkaen ennen aineiston siirtoa Tietoarkistoon on luovuttajan kanssa tehty aineistoa koskeva käsittelysopimus (ks. liite 3).

Arkistointisopimus antaa Tietoarkistolle valtuudet tehdä aineistoon muutoksia voimassa olevien tietosuoja- ja tietoturvalisäusnormien ja pitkäaikaissäilytyksen vaatimusten mukaisesti.

Tietoturva aineistojen sisäännotossa:

Mikäli aineisto sisältää tunnistetietoja, Tietoarkisto neuvottelee erikseen aineiston siirtotavan tutkijan kanssa. Tunnisteita sisältävän aineiston siirto tehdään Secure Shell ohjelmistoon sisältyvällä tietoturvalliseen tiedostojen siirtoon tarkoitettulla SFTP-ohjelmalla. Salasana siirtoa varten toimitetaan asiakkaalle puhelimitse. Mikäli tutkija ei halua käyttää SFTP-ohjelmaa, häntä kehoitetaan toimittamaan aineistotiedostot Tietoarkistoon henkilökohtaisesti tai kirjattuna postilähetyksenä muistitikulla.

Aineistojen vastaanottaja Tietoarkistossa tarkistaa, että aineistossa on mukana kaikki se materiaali, jonka aineiston luovuttaja on kertonut siinä olevan.

Aineiston tiedostot tarkistetaan virusohjelmalla ennen siirtoa Tietoarkiston koneille. Lisäksi sisäännotossa tarkistetaan, että tiedostot aukeavat.

Yllä mainittujen toimenpiteiden jälkeen aineistotiedostot siirretään aineistoille tarkoitettulle verkkolevylle, joka on tietoturvallinen ja varmuuskopioinnin piirissä.

Aineiston prosessoinnilla tarkoitetaan vaihetta, jossa Tietoarkisto prosessoi luovutuspaketin sisältämästä materiaalista pitkäaikaissäilytettävän säilytysaineiston (säilytyspaketin) ja siitä muodostettavan käyttöaineiston (jakelupaketti).

- Alkuperäinen data tuhotaan määräajan jälkeen, kun säilytys- ja käyttöaineisto on tuotettu ja tutkimuskäytössä toimivaksi havaittu (=säilytyksen rajoittaminen).
- Aineiston prosessoinnin yhteydessä tarkistetaan tutkijoiden toteuttama anonymisointi tai toteutetaan Tietoarkistossa anonymisointi tutkijan toimeksiannosta, mikäli näin on sovittu arkistoinnin yhteydessä.
- Arkistoitavalle aineistolle annetaan pysyvä aineistotunnus.

Tietoturva aineistojen prosessoinnissa:

Tietoturva nojautuu rajattuihin ja suojattuihin käyttöoikeuksiin ja yksityiskohtaisiin käsittelyohjeisiin.

Aineistot sisältävälle verkkolevylle on pääsy vain henkilökohtaisilla käyttäjätunnuksilla. Pääsyovaltuudet myönnetään vain niille Tietoarkiston työntekijöille, joiden tehtäviin sisältyy aineistotiedostojen käsittelyä.

Aineistojen prosessointi eri vaiheineen kirjataan relaatiotietokantaan (TIIPID). Tietokantaa voi käyttää vain henkilökohtaisilla käyttäjätunnuksilla. Jokainen aineiston käsittelyä (muokkaus, tiedostojen nimeäminen, siirrot hakemistojen välillä, tuhoaminen) koskeva merkintä kirjataan tietokantaan käsittelijän tunnuksilla.

Kvantitatiivisten aineistojen tunnisteiden poisto

Tietoarkistossa tarkistetaan arkistoitavan aineiston sisältämät tunnistetiedot ja mikäli alkuperäisen tutkijan tekemä tunnisteiden poisto on puutteellinen, Tietoarkistossa muokataan aineistoa edelleen. Muokkaus suunnitellaan aina aineisto-kohtaisesti. Ratkaisuihin vaikuttavat aineiston sisältö ja taustamuuttujien määrä ja tarkkuus. Kvantitatiivisen aineiston anonymisointiin käytetään pääasiassa seuraavia keinoja (kuvio 1).

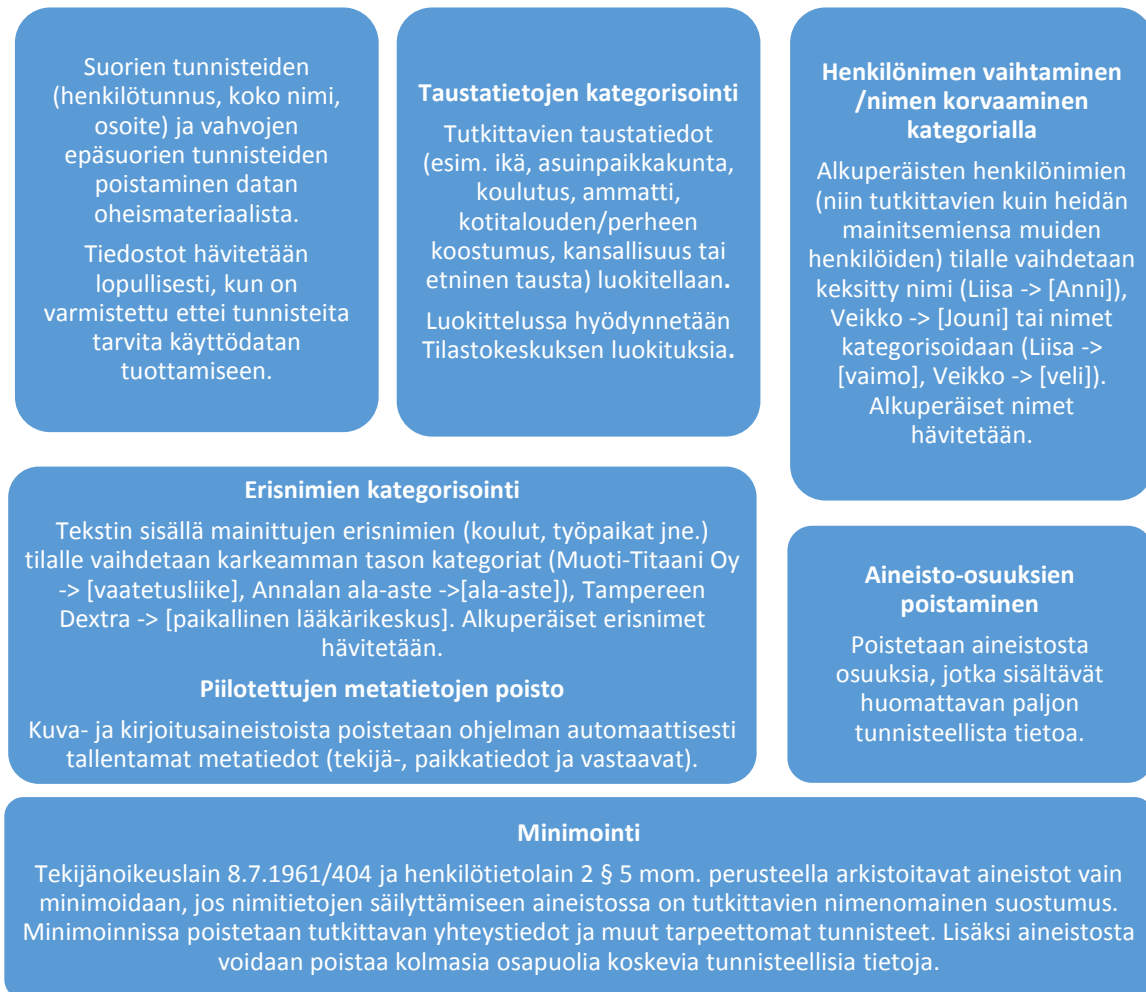

Kuvio 1: Kvantitatiivisten aineistojen anonymisointiin pääasiassa käytettävät keinot.

Tunnisteiden poisto kvalitatiivisista aineistoista

Tietoarkistossa tarkistetaan arkistoitavan aineiston sisältämät tunnistetiedot ja mikäli alkuperäisen tutkijan tekemä tunnisteiden poisto on puutteellinen, Tietoarkistossa muokataan aineistoa edelleen. Joissain tapauksissa Tietoarkisto poistaa toimeksiannosta kaikki tunnistetiedot. Tiukimman tulkinnan mukaan kvalitatiivinen aineisto on anonyymi vasta, kun tutkittava ei edes itse voisi tunnistaa itseään häntä koskevasta aineistosta. Tarkkaan ottaen laadullinen aineisto ei siten koskaan ole täysin anonyymi, mutta siitä voi poistaa huomattavasti tunnistetietoja.

Jokaiselle aineiston tunnisteiden poistolle ja muokkaukselle laaditaan erillinen suunnitelma, johon pyydetään hyväksyntä tutkijalta. Laadullisten aineistojen tunnisteiden poistoon käytetään pääasiassa seuraavia keinoja (kuvio 2).

Kuvio 2: Laadullisten aineistojen tunnisteiden poistoon pääasiassa käytettävät keinot.

Datankäsittelijöiden perehdytys, koulutus ja työn laadunvarmistus suoja- toimina

Kaikki aineistoja käsittelevät työntekijät saavat työhönsä kattavan perehdytyksen. Datankäsittelyn tukena on käsikirja, jossa on kuvattu yksityiskohtaisesti kaikki aineiston prosessoinnin vaiheet.

Datankäsittelijöille järjestetään koulutusta aineistojen anonymisoinnista. Koulutuksen vetää Tietoarkiston oma asiantuntija, mutta myös ulkopuolisia kouluttajia voidaan käyttää. Koulutuksessa kerrataan tietosuojalainsäädännön pääkohdat ja anonymisoinnin keinot molemmille aineistotyypeille. Lisäksi koulutuksessa käydään läpi esimerkkiaineistoja ja niiden anonymisoinnin toteutusta.

Kerran kuukaudessa datankäsittelijät pitävät Tietoarkiston tietopalvelupäällikön johdolla niin sanotun Koodikatselmuksen. Katselmuksen alussa valitaan noppaa heittämällä viimeisimmistä kuudesta valmistuneesta aineistosta yksi. Valitun aineiston osalta käydään yhdessä läpi datan prosessointi, syntaksi, anonymisointiratkaisut, aineiston kuvailu, koodikirja/aineisto-opas sekä TIIPII-tietokantaan tehty kirjaukset aineistosta. Koodikatselmusten tavoitteita ovat laadunvarmistus, käytäntöjen yhdenmukaisuuden varmistaminen, käytäntöjen kehittäminen ja tiedon jakaminen.

Yksi osa laadunvarmistusta on aineistojen englanninkielisten kuvailujen tekeminen. Kielenkääntäjien tehtävä on tuoda esille, jos datankäsittelijöiden tavoissa käsitellä aineistoja on poikkeamia yhdenmukaisista linjauksista. Laadunvarmistusta tehdään myös käännettäessä kvantitatiivisia datatiedostoja englanniksi. Mikäli kielenkääntäjä epäilee, että anonymisoinnissa on puutteita, hänen tulee keskustella kyseisestä aineistosta tietosuojavastaavalle.

Vuosittain arvotaan 3-5 valmistunutta aineistoa yksityiskohtaisen laadunvarmistusprosessin kohteeksi. Lisäksi Tietoarkiston tietosuojavastaava tekee satunnaisia tarkistuksia valmiiksi prosessoituihin aineistoihin varmistaakseen, että tunnistajien poistot on tehty asianmukaisesti. Tietosuojavastaava myös auttaa datankäsittelijöitä aina, kun he tarvitsevat apua tai haluavat keskustella suunnittelemissaan anonymisoinnin ratkaisuista.

Kaikki datan käsittelytoimet kirjataan käsittelytunnusiksi tietokantaan. Tällä varmistetaan jäljitettävyyttä. Mikäli datankäsittelijän työjäljessä on puutteita, tai hänen työkykynsä on ollut heikentynyt, on mahdollista asettaa kyseisen datan käsittelijän prosessoimat aineistot käyttökieltoon ja tarkistaa erikseen valitulta ajanjaksolta kaikki hänen käsittelemänsä aineistot.

Aineistojen ulosluovutuksen ja käytön suojatoimet

Käyttäjätunnistus ja asiakkaaksi rekisteröityminen

Aineistojen luovutus jatkokäyttöön määräytyy aineistoa koskevan arkistointisopimuksen määrittelemällä tavalla. Aineistot luovutetaan palveluportaali [Ailan](#) kautta.

Ailaan asiakkaaksi kirjautunut lataa aineistot yksitellen aineistokuvailusivulta. Latauksen yhteydessä täytetään käyttöluopakemus, johon kirjataan käyttötarkoitus, hankkeen tai tutkimuksen nimi ja lyhyt kuvaus sekä mahdollinen rahoittaja. Lataamalla aineiston asiakas sitoutuu noudattamaan käyttöehtoja.

Aineistoilla on erilaisia käyttöehtoja. Osa aineistoista on (A) vapaasti käytettävissä ilman rekisteröitymistä. Suurin osa aineistoista on saatavissa (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun, ja osa (C) vain tutkimukseen ja ylempiin opinnäytteisiin (esim. pro graduun, lisenssiaatin- ja väitöstutkimukseen). Joitakin aineistoja voi saada käyttöönsä (D) vain aineiston luovuttajan erillisellä luvalla. Lupaa haetaan Ailan kautta.

Tietoturva asiakkaaksi rekisteröitymisessä:

Aila tukeutuu [HAKA-käyttäjätunnistusjärjestelmään](#). Yliopistojen ja korkeakoulujen henkilökunta ja opiskelijat voivat kirjautua Ailan käyttäjiksi omilla käyttäjätunnuksillaan, jotka he ovat saaneet kotiorganisaatioltaan henkilöllisyytensä todentamisen perusteella. HAKA-tunnuksilla rekisteröityminen Ailan asiakkaaksi hyväksytään välittömästi.

Jos asiakkaalla ei ole HAKA-tunnuksia, hän voi hakea Ailan käyttäjätunnusta Tietoarkiston asiakaspalvelusta. Ensisijaisesti näitä tunnuksia myönnetään ulkomaisten yliopistojen opiskelijoille ja tutkijoille sekä HAKA-luottamusverkostoon kuulumattomien suomalaisten tutkimusorganisaatioiden jäsenille. Rekisteröitymislomakkeessa kysytään, mihin asiakas tarvitsee Ailan aineistoja. Asiakkaaksi hyväksyminen edellyttää asiakkaan kotiorganisaation mukaista sähköpostiosoitetta (ei Gmail, Yahoo ja vastaavat). Asiakaspalvelu käsittelee rekisteröitymisen noin viikon sisällä. Käyttäjätunnus ja salasana lähetetään sähköpostitse, jos rekisteröityminen on hyväksytty.

Rekisteröityneen käyttäjän tiedoissa on oltava toimiva sähköpostiosoite. Käyttäjän muuttaessa sähköpostiosoitettaan on uusi osoite vahvistettava. Annettuun sähköpostiosoitteeseen lähetetään viesti, jonka linkkiä klikkaamalla uusi osoite päivittyy käyttäjän tietoihin. Vahvistusviestin voi lähettää uudelleen rekisteröityneen asiakkaan oman profiilisivun kautta.

Asiakkaan sitoumukset

Asiakkaaksi kirjautuminen edellyttää suostumuksen antamista Tietoarkistolle asiakkaan henkilötietojen käsittelyyn tietosuojaselosteen (liite 4) mukaisesti.

Asiakkaan on sitouduttava noudattamaan aineistoportaalin käyttöehtoja (liite 5), aineistojen yleisiä käyttöehtoja (liite 1) ja mahdollisia aineistoa koskevia erityisehtoja ennen kuin hän voi ladata tarvitsemansa aineiston.

Aineiston latausoikeus on voimassa kaksi viikkoa. Ladattuaan aineiston, asiakas saa sähköpostiviestin. Viestin otsikossa identifioidaan asiakkaan lataama aineisto.

Viestin sisältö:

Hei [asiakkaan nimi]

Kiitos, että latsit aineiston Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston Ailasta.

Hakemus: [linkki käyttöluvhakemukseen]

Aineisto: [aineiston nimi ja numero]

Latausaika: [päivämäärä, kellonaika]

Lataamalla aineiston olet sitoutunut sen käyttöehtoihin.

- Ailan käyttöehdot: <https://services.fsd.uta.fi/docs/eula>

- aineistojen yleiset käyttöehdot: <https://services.fsd.uta.fi/docs/terms-of-use>

Tietoarkistolla on oikeus sulkea käyttöehtoja rikkoneen asiakkaan asiakastili ja ilmoittaa käyttöehtojen rikkomisesta asiakkaan taustaorganisaatioon ja tutkimusrahoittajalle.

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti.

Malliviittaustiedot: [aineiston malliviittaus]

Jos sinulla on kysyttävää, voit ottaa yhteyttä asiakaspalveluumme:

asiakaspalvelu.fsd@uta.fi tai 040-1901442.

Ystävällisin terveisin

Tietoarkiston asiakaspalvelu

--

Käyttötarkoitus ja aineiston hävittäminen:

Asiakas saa käyttää aineistoa ainoastaan ilmoittamaansa käyttötarkoitukseen, minkä jälkeen aineisto on hävitettävä. Jos käyttötarkoitus muuttuu, on haettava uutta käyttöluhua.

Aineiston käytön valvonta: asiakaspalvelupäivystys

Vaikka asiakkaat voivat käyttää Aila aineistoportaalia ja asiakkaaksi rekisteröidytään ladata aineistoja itsenäisesti, Tietoarkisto valvoo Ailassa tehtyjä aineistolatauksia. Tietoarkiston asiakaspalvelun päivystysvuorossa oleva työntekijä vastaa asiakkaiden tietopalvelukysymyksiin ja seuraa Ailasta tehtäviä latauksia. Asiakaspäivystäjä ottaa yhteyttä rekisteröityneeseen asiakkaaseen aina, kun

- asiakkaan ilmoittama käyttötarkoitus on puutteellinen
- ilmoitettu käyttötarkoitus ei vastaa aineistolle asetettuja käyttöehtoja
- asiakkaan täyttämä käyttöluvhakemus on muuten puutteellinen tai epäasiallinen.

Ongelmatilanteet pyritään hoitamaan neuvottelemalla suoraan asiakkaan kanssa, mutta Tietoarkistolla on oikeus peruuttaa aineiston käyttöluva ja tarvittaessa sulkea asiakkaan käyttötili. Jos kyseessä on selkeä väärinkäyttö, Tietoarkistolla on oikeus ilmoittaa tapahtuneesta aineiston tekijälle, asiakkaan taustaorganisaatiolle ja tutkimusrahoittajalle.

Tietoturva aineistojen käytön valvonnassa: käyttövaltuudet

Aila palveluportaalin asiakaskohtaisia tietoja ja käyttöluvhakemuksia pääsee katsomaan henkilökohtaisilla tunnuksillaan vain Tietoarkiston työntekijät, jotka tarvitsevat tietoja työssään. IT-puolen työntekijöistä pääsy asiakastietoihin on IT-palvelupäälliköllä ja palveluportaalin tietoteknisestä ylläpitoa ja kehitystyötä tekevillä sovelluskehittäjillä. Aineistopalvelun työntekijöistä pääsy asiakastietoihin on tietopalvelupäälliköllä ja asiakaspäivystäjillä. Lisäksi pääsy asiakastietoihin on Tietoarkiston tietosuojavastaavalla.

Aineiston käytön valvonta: automaattinen julkaisukarhu- ja muistutusgeneraattori

Tietoarkiston automaattinen karhu- ja muistutusgeneraattori vastaa julkaisukarhujen ja muistutusten lähettämisestä Ailasta aineistoa ladanneille asiakkaille. Käyttötarkoituksesta riippuu, kuinka usein karhuja lähetetään. Muistutus lähetetään, kun hakemuksen saapumisesta on kulunut tietty aika. Asiakkaita kehoitetaan ilmoittamaan julkaisunsa asiakaspalvelun sähköpostiosoitteeseen. Hakemusta koskevien karhujen ja muistutusten lähetyksen lopetetaan, kun asiakas on ilmoittanut julkaisunsa ja/tai kertoo lopettaneensa aineiston käytön tai maksimimuistutusaika päättyy (opetusaineistot).

Vaikka karhu- ja muistutusviestit lähtevät automaattisesti, asiakkaiden vastauksia lukee ja niihin tarvittaessa vastaa asiakaspalvelun työntekijä. Karhu- ja muistutusviesteissä muistutetaan asiakkaita käyttöehdoista ja aineiston hävittämisestä seuraavalla tavalla:

Muistathan, että käyttötarkoituksen päätyttyä aineisto ja kaikki siitä otetut kopiot on hävitettävä esimerkiksi tuhoamalla tiedostot koneen kovalevyiltä. Lisätietoja aineiston hävittämisestä löydät Aineistohallinnan käsikirjasta (<http://www.fsd.uta.fi/aineistohallinta/fi/fyysinen-sailytys.html#havittaminen>). Jos käyttötarkoitus muuttuu, on haettava uutta käyttö lupaa tietoarkistosta.

Kun olet saanut aineiston käyttöösi, olet sitoutunut noudattamaan seuraavia käyttöehtoja:

- Aineistojen yleiset käyttöehdot, <https://services.fsd.uta.fi/docs/terms-of-use>
- Palvelun käyttöehdot, <https://services.fsd.uta.fi/docs/eula>

Tarkistathan myös, että yhteystietosi ovat ajan tasalla, <https://services.fsd.uta.fi/profile/>

Jos sinulla on kysyttävää, voit ottaa yhteyttä asiakaspalveluumme: asiakaspalvelu.fsd@uta.fi tai 040-1901442.

*Ystävällisin terveisin
Tietoarkiston asiakaspalvelu*

Muu henkilöstön perehdytys, koulutus ja vaitiolositoumukset

Tietoarkistossa järjestetään säännöllisesti tietosuojakoulutusta, jossa käsitellään asiakastietojen kirjaamisen perusteet ja asiakastietojen hävittämisajat. Koulutuksen alussa kerrataan henkilötietojen käsittelyn lailliset perusperiaatteet.

Jokainen uusi työntekijä perehdytetään tietoturva-asioihin henkilökohtaisesti. Koulutuksesta vastaa tietoturvavastaava.

Kaikki Tietoarkistossa työskentelevät allekirjoittavat vaitiolositoumuksen. Sillä halutaan varmistaa, että jokainen työntekijä noudattaa huolellisuutta, vaitiolovelvollisuutta, tietoarkiston tietosuojakäytänteitä, tietoturvallisuudesta annettua ohjeistusta ja hyvää tiedonhallintotapaa asiakastietojen käsittelyssä. Uusi työntekijä palauttaa allekirjoitetun sitoumuksen tietosuojavastaavalle. Tietosuojavastaava selittää työntekijälle tietosuojan merkityksen Tietoarkistossa ja käy työntekijän kanssa läpi Tietoarkiston asiakkaille tarkoitetun tietosuojaselosteen. IT-henkilöstö allekirjoittaa lisäksi yliopiston salassapitositoumuksen.

Jokainen uusi työntekijä perehdytetään tietoturva-asioihin henkilökohtaisesti. Koulutuksesta vastaa teknisten palveluiden moduuli. Tietoturva-asioiden perehdytys sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- tietojärjestelmien käytön säännöt
- sähköpostin käyttöpolitiikka ja käytösäännöt
- Tampereen yliopiston www-politiikka
- Tampereen yliopiston tietoturvaperiaatteet
- tietoturvan organisointi Tampereen yliopistossa
- henkilökunnan kulunvalvonta
- tietoturvaohjeita

- tietosuojaa vaativien asiakirjojen ja tallenteiden tuhoaminen Tietoarkistossa
- VAHTI – käyttäjän tietoturvaohje
- tietojärjestelmien ylläpidon ja käytön säännöt
- salassapitositoumus
- soveltuvat lainkohdat.

Tietojärjestelmät ja tietoturva

Tietoarkistossa on kaksi keskeistä tietojärjestelmää: Palveluportaali Aila ja TIIPII-tietokanta. Palveluportaali Aila on aineistojen jatkokäyttöön toimittamisen rekisteröintijärjestelmä, asiakasrekisteri, kirjautumisjärjestelmä ja aineistoportaali: Tietojärjestelmäseloste – Aila (liite 6). TIIPII-tietokantaa käytetään kaiken arkistotyön sisäisenä rekisteröintijärjestelmänä (liite 7).

Tietoarkistossa on sisäiseen käyttöön tarkoitettu intranet, johon on pääsy vain Tietoarkiston henkilökunnalla omilla käyttäjätunnuksilla ja salasanoilla. Intranet sisältää laajan ja yksityiskohtaisen arkistotyön käsikirjan.

Sähköisiä tietoaineistoja säilytetään Tietoarkiston levypalvelimella, joka sijaitsee Tietoarkiston omassa atk-tilassa. Tila on lukittu ja sähköisen kulunvalvonnan piirissä. Sinne on pääsy Tietoarkiston palvelinten ylläpito -työroolin omaavilla henkilöillä sekä talotekniikasta vastaavilla, kiinteistölle osoitetuilla huoltohenkilöillä. Muut huoltohenkilöt päästetään tilaan saatettuna.

Tietoarkiston levypalvelimen tiedostot näkyvät levyjaoissa Tampereen yliopiston lähiverkossa. Levyjakoihin on mahdollista päästä myös Tampereen yliopiston tarjoaman virallisen etäyhteyspalvelun avulla. Muita etäyhteyskäytäntöjä levypalveluihin ei tarjota eikä tueta. Kummassakin tapauksessa käyttövaltuutta hallinnoidaan Tietoarkiston henkilöstölle osoitettujen työroolien ja niiden perusteella muodostettujen ryhmäjäsenyyksien kautta. Työntekijän työrooli määräytyy tehtävien mukaan ja roolin vahvistaa työntekijän esimies. Tietoarkiston ylläpito asettaa tietoteknisesti roolin mukaiset ryhmäjäsenyydet.

Median fyysisen vaurioitumisen (esimerkiksi kovalevyn vikaantuminen tai tulipalo) varalta Tietoarkiston sisäisellä palvelimella olevat tietoaineistot kopioidaan Tampereen yliopiston tietohallinnon tarjoamasta levypalvelusta Tietoarkiston käyttöön osoitetulle levyalueelle (ns. peili). Peili sijaitsee tietohallinnon käyttämässä konesalissa ja tietohallinto hallinnoi sitä. Konesali on lukittu, paloturvallinen ja kulunvalvonnan piirissä. Maantieteellinen etäisyys konesalin ja Tietoarkiston atk-tilan välillä on yli kaksi kilometriä. Tietohallinnon tarjoama levypalvelu on Tampere3-korkeakoulujen (Tampereen yliopisto, Tampereen teknillisen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu) yhteinen. Peilin tietoihin on pääsy Tampere3:n ylläpitoryhmän jäsenillä ja Tietoarkiston työntekijöillä, joilla on palvelinten ylläpito -työrooli. Nämä valtuutetut henkilöt pääsevät peilin tietoihin myös etäyhteyden kautta. Tietohallinto varmistaa peilin tiedot nauhalle oman varmistusstrategiansa mukaisesti.

Peilausprosessissa käytetään apuna Tietoarkiston sisäistä palvelinta (ns. apupalvelin), johon myös jää tiedostokopiot aineistoista. Apupalvelin sijaitsee samassa atk-tilassa Tietoarkiston oman levypalvelimen kanssa. Apupalvelimelle kopioitiedut tietoaineistot varmistetaan nauhalle. Tällä hetkellä käytössä on LTO-5 -tyyppinen nauha. Nauhakopiot tuotetaan palvelimen omilla varmistustyökaluilla ja ajan kuluessa syntyy useita nauhakopioita. Kaikkia nauhoja säilytetään datakaapissa (paloturvaluokka S 120 DIS), joka sijaitsee Tietoarkiston atk-tilassa.

Tietoarkiston nauhojen kuntoa tarkkaillaan, ja vioittuneet nauhat korvataan tarvittaessa uusilla. Hylätyt nauhat hävitetään toimittamalla ne tuhottavaksi Tampereen yliopiston antamien henkilötietoja sisältävien tallenteiden hävittämistä koskevien määräysten mukaisesti. Samalla tavalla tuhotaan myös muut Tietoarkiston vikaantuneet mediat, esimerkiksi kiintolevyt. TaY:n tietohallinnon varmuuskopionauhat hävitetään samojen ohjeiden mukaisesti. Tietohallinnon levyjärjestelmien vikaantuneet levyt luovutetaan järjestelmän huolto-organisaatiolle, joka tuhoaa tai tyhjentää ne huoltosopimuksensa mukaisesti.

Tampereen yliopisto vaatii tietojärjestelmien ylläpitäjiltä erillisen vaitiolositoumuksen. Vaatimus koskee sekä Tietoarkiston teknisten palveluiden henkilöstöä, että Tampereen yliopiston tietohallinnon ylläpitohenkilöstöä.

Tietosuojatyön organisointi Tietoarkistossa

Koska Tietoarkisto on valtakunnallinen palveluyksikkö Tampereen yliopiston yhteydessä, se vastaa itsenäisesti aineistojen arkistointiin ja asiakaspalveluunsa kuuluvasta tietosuojasta. Tietoarkiston henkilöstöhallinnon tietosuojasta vastaa Tampereen yliopiston hallinto.

Lainsäädännön soveltamista koskevat päätökset tehdään Tietoarkiston AMS/PAS-työryhmässä, johon kuuluvat Tietoarkiston johtaja, toiminnallisten moduulien johtajat, tietoturvavastaava, tietosuojavastaava, tietoarkkitehti ja IT-palveluasiantuntijaa. Työryhmä kokoontuu 3–4 kertaa vuodessa.

Tehtäväkohtaiset vastuut: Tietoteknisestä tietoturvasta, sähköisten aineistojen säilytyksestä ja konvertoinnista ja tarvittaessa tapahtuvasta hävittämisestä vastaa IT-palvelupäällikkö. Aineistojen arkistointiin ja jatkokäyttöön liittyvän paperipohjaisen sopimusmateriaalin arkistoinnista vastaa tietopalvelupäällikkö. Tutkimusaineistojen henkilötietoja sisältävien osien hävittämisestä vastaa tietopalvelupäällikkö yhdessä IT-palvelupäällikön kanssa. Hävittämisessä noudatetaan valtiovarainministeriön Luokiteltujen tietoaineistojen käsittelyvaatimukset -ohjetta.

Tietoarkiston tietosuojavastaava toimii linjaorganisaatiossa itsenäisenä asiantuntijana, eikä hän ole esimiesasemassa. Tietosuojavastaava on Tietoarkiston yhdyshenkilö tietosuojavaltuutetun toimiston suuntaan ja hän vastaa asiakkaiden tietosuojaa koskeviin tiedusteluihin ja kysymyksiin. Tietoturvavastaavan tehtävää hoitaa IT-palveluasiantuntija.

Tietosuojavastaavan tehtävät: ohjeasiakirjat ja raportointi

- Laatii yhdessä tietoturvavastaavan kanssa tietosuojaselosteen ja rekisteriselosteet, jotka kaikki käsitellään ja hyväksytään AMS-PAS -tiimissä.
- Ohjaa tietoteknisiä palveluita ottamaan huomioon tietosuojaperiaatteet teknisten järjestelmien kehitystyössä ja sisäisissä ohjeissaan.
- Laatii, ylläpitää ja täydentää ohjeet anonymisointitoimenpiteille.
- Vastaa asiakkaille suunnatun aineistohallinnan käsikirjaohjeiden asianmukaisuudesta.
- Laatii vuosittaisen tietotilinpäätöksen. AMS-PAS tiimi käsittelee ja hyväksyy lopullisen tietotilinpäätöksen sisällön.

Tietosuojavastaavan tehtävät: ohjaus ja valvonta

- Järjestää säännölliset tietosuojakoulutukset koko henkilökunnalle henkilötietojen käsittelystä.
- Ohjaa datankäsittelijöitä aina, kun heillä on epäselvyyttä arkistoitavan aineiston anonymisoinnissa
- Tekee tarkistuksia jo arkistoituihin aineistoihin tietosuojan näkökulmasta.
- Kouluttaa ja antaa ohjeita muiden asiakaspalvelun työntekijöiden kanssa asiakkaille, jotka niitä pyytävät (tutkitavien informointi, suostumuslomakkeet, anonymisointi).
- Seuraa lainsäädännön kehittymistä ja raportoi johdolle ja AMS-PAS tiimille, mikäli muutosten vuoksi on tarkistettava toimintakäytäntöjä.

Arkistoinnin tilastotietoja 2017

Arkistoidut aineistot ja aineistojaan Tietoarkistoon arkistoineet organisaatiot

Vuonna 2017 aineistoja arkistointiin yhteensä 85. Aineistoista oli kvantitatiivisia 70 ja kvalitatiivisia 15. Tietoarkistoon tutkimusaineistoja arkistoineita asiakasorganisaatioita oli kaikkiaan 28.

- Aalto-yliopisto
- CHE Consult GmbH
- Eläketurvakeskus
- Helsingin kaupunki
- Helsingin yliopisto
- Invalidiliitto ry
- IROResearch
- Itä-Suomen yliopisto

- Keva
- Kirkon keskushallinto
- Kirkon tutkimuskeskus
- Lapin sairaanhoitopiiri
- Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö
- Poliisiammattikorkeakoulu
- Pyöräliitto
- Suomen Akatemia
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto
- Suomen sosiaali ja terveys ry
- Suomen ympäristökeskus
- Taloustutkimus Oy
- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Tampereen yliopisto
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Tilastokeskus
- Turun yliopisto
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Yhdyskuntatutkimus
- Åbo Akademi

2017 arkistointikelpoisiksi käsitellyt aineistot

Vuonna 2017 valmistui 67 kvantitatiivisen ja 12 kvalitatiivisen aineiston arkistointi. Noin puolet aineistoista prosessoitiin alle yhdeksässä kuukaudessa. Arkistointiprosessin kesto vaihtelee, sillä aineistot, niiden käyttörajoitukset ja niihin kohdistuva kysyntä ovat erilaisia. Osa valmiiksi saaduista aineistoista oli arkistoitu 2016 ja osa 2017 arkistoiduista aineistoista vasta seuraavana toimintavuotena.

Taulukko 1. Vuonna 2017 valmistuneiden aineistojen arkistointiprosessin kesto, %

Prosessin kesto kuukausina	%
< 3kk	24
3–6 kk	15
6–9 kk	15
9–12 kk	11
> 12 kk	34
Yhteensä	100

2017 valmistuneet aineistot, jotka on toimitettu Tietoarkistoon anonyymeinä

Tietoarkisto toivoo tutkijoiden tekemän aineistonsa anonymisoinnin valmiiksi ennen aineiston siirtoa Tietoarkistoon. Seuraavassa on listattu aineistot, joihin ei Tietoarkiston tarkistuksessa ja datan käsittelyvaiheessa tarvinnut tehdä tunnisteiden poistoja. Niitä oli kaikkiaan 24.

- kvantit. FSD3171 Suomi 2009: kulutus ja elämäntapa
- kvantit. FSD3179 Koulun hyvinvointiprofiili 2016–2017: henkilökunta
- kvantit. FSD3178 Koulun hyvinvointiprofiili 2016–2017: toisen asteen oppilaitokset
- kvantit. FSD3177 Koulun hyvinvointiprofiili 2016–2017: yläluokat 7-9
- kvantit. FSD3176 Koulun hyvinvointiprofiili 2016–2017: alaluokat 4-6
- kvalit. FSD3169 Tampere Praksis: Sosiaalityöntekijän ja ohjaajan työparityö perhepalveluissa 2016
- kvantit. FSD3157 EVAn kansallinen asennetutkimus 2017
- kvantit. FSD3089 Naisten vaihdevuosikysely 1989
- kvantit. FSD3027 Suomen ulkomaankauppa: tavaraviennin arvo 1840–2000
- kvantit. FSD3026 Suomen ulkomaankauppa: tavaratuonnin arvo 1840–2000
- kvantit. FSD3151 Lapsiperheiden avuntarpeet 2014
- kvalit. FSD3147 Tampere Praksis: Palveluohjaajien ja palvelupäällikön näkökulmia perhepalveluohjauksesta 2016
- kvantit. FSD3137 Tiedebarometri 2016
- kvantit. FSD3149 ISSP 2016: valtion tehtävät V: Suomen aineisto
- kvantit. FSD3146 Uudistuvat sosiaali- ja terveystaloudet 2015
- kvantit. FSD2556 Eduskuntavaalitutkimukset 2003–2015: yhdistetty aineisto
- kvalit. FSD3208 Gustaf Alfred af Hällströmin kirjasto ja kirjaostot 1840–1861
- kvantit. FSD3152 Energia-asenteet 2015
- kvantit. FSD3153 Energia-asenteet 2016
- kvantit. FSD2962 Kielivähemmistön identiteetti ja television katsominen Italiassa, Romaniassa ja Suomessa 2011

kvantit. FSD3164 Työ- ja elinkeinoministeriön julkisten hankintojen ilmoitustilastoaineisto 2016

kvantit. FSD3166 Suomalaisen työn tulevaisuus -kirjoituskilpailu 2016–2017

kvantit. FSD3073 PIAAC 2012: kansainvälinen aikuistutkimus: Suomen aineisto

kvantit. FSD3156 Julkiseen työnvälitykseen ilmoitettujen avointen työpaikkojen rekisteriaineisto 2016

2017 valmistuneet aineistot, joista Tietoarkistossa poistettiin tunnisteita arkistointiprosessin aikana

Tietoarkisto tarkistaa kaikkien aineistojen mahdolliset tunnistetiedot, vaikka tutkija kertoisi aineiston olevan anonyymi. Tunnisteita poistettiin eri tavoin arkistointiprosessin aikana 50 aineistosta eli anonymisointia tehtiin noin 68 %:lle aineistoista (2016: 63 %). Anonymisointitoimenpiteitä edellyttäneet aineistot on listattu alla. Listauksessa on kuvattu tiivistetysti arkistointiprosessin aikana tehdyt toimet aineistoille, joiden Tietoarkisto on havainnut sisältävän tunnistetietoja. Esimerkiksi maininta ”avomuuttujasta poistettu” tarkoittaa usein satojen yksittäisten vastausten tarkistamista ja tarvittavien poistojen ja muutosten tekemistä syntaksin avulla.

kvantit. FSD3161 Metsänomistajien näkemyksiä METSO-ohjelmasta ja metsien käytöstä 2014

- Poistettu seuraavat muuttajat: [JuoksevaNumero] ja [VastaajanPersonointi].
- Seuraavista muuttujista anonymisoitu suoria tunnisteita (nimiä). Lisäksi karkeistettu tarkkoja kuolinaikoja ja paikkatietoja sekä poistettu yhtiöiden nimiä:
  - [q11_2] Onko tilasi metsissä seuraavilla tavoilla suojeltuja kohteita? Muulla tavoin, miten? (avokysymys)
  - [q2] Jos olet yrittänyt tarjota kohdetta suojeltavaksi johonkin yllä olevista järjestelyistä, kerro tässä, millaisista kohteista oli kyse ja miksi sopimusta ei syntynyt (avokysymys)
  - [q5] Miten hyödynnät/haluaisit hyödyntää suojeltua kohdetta - edistääkö tai rajoittaako sopimus mielestäsi kohteen hyödyntämistä? (avokysymys)
  - [q6d_2] Onko tilasi metsissä seuraavia lakisääteisesti suojeltuja kohteita? Suojeluohjelmavaraus, mikä ohjelma? (avokysymys)
  - [q13_1] Minkä organisaation kanssa asioit mieluiten muissa metsiesi käyttöön liittyvissä asioissa, esim. suunnitellessasi tai toteuttaessasi puukauppaa tai metsänhoitotöitä? Muun organisaation, minkä? (avokysymys)
  - [q15_2] Jos tilallasi on metsäsuunnitelma, mistä se on hankittu/minkä toimijan laatima se on? Muu, mikä? (avokysymys)
  - [q27_3] Metsäalan koulutus. Kurssintieto (avokysymys)
  - [q31] Haluatko kommentoida vielä jotain? (avokysymys)

kvantit. FSD3158 Metsäammattilaisten kokemukset ja näkemykset metsien vapaaehtoisesta suojelusta ja metsäsuunnittelusta 2014

- Pudotettu pois muuttajat: [bv5_1] Ammattiasema? Muu toimenkuva (Avokysymys) [bv7_7_1] Lisäkoulutus. Muu kurssi tai tutkinto (Avokysymys).
- Poistettu epäsuoria tunnisteita seuraavista muuttujista: [q3_10_1] Millaista kokemusta sinulla on vapaaehtoisesta monimuotoisuuden suojelusta? Muunlainen kokemus (Avokysymys) [q4_11_1] Millaista koulutusta sinulla on seuraavista aiheista? Muu koulutus (Avokysymys) [q17_13_1] Kuinka työsi sisältö on muuttunut verrattuna siihen noin kolme vuotta sitten? Muu työnkuvan muutos (Avokysymys)

kvantit. FSD3187 Kehitysyhteistyötutkimus 2017

- Poistettu kuntamuuttuja ja postinumeromuuttuja.
- Lapsiluvun suurimmaksi arvoksi on koodattu 5 myös tätä suuremmille arvoille.
- Ruokakunnan suurimmaksi arvoksi on koodattu 6 myös tätä suuremmille arvoille.

kvantit. FSD3160 Tutkimuksen laajempi vaikuttavuus yhteiskunnassa 2016

- Poistettu kaikki avomuuttajat (15 yhteensä).

kvantit. FSD3159 Tohtorintutkinnon suorittaneiden rooli yhteiskunnassa 2016

- Poistettu 31 avomuuttujaa.
- Dataan jätetyistä kolmesta avomuuttujasta poistettu tai karkeistettu epäsuorat tunnisteen, kuten täsmällisiä ammattinimikkeitä, paikkakuntia, julkaisutietoja, yritysten nimiä ja vastaavia.

kvalit. FSD3141 Niin kasaria! -kirjoituskilpailu 2015

- Poistettu kirjoittajien nimi ja yhteystiedot.
- Poistettu teksteissä mainitut henkilönimet.
- Poistettu kolmansiin henkilöihin liittyvät epäsuorasti tunnistelliset tiedot.

kvantit. FSD3110 Korkeakoulutettujen naisten kokema parisuhdeväkivalta 2015

- Poistettu karkeistaen kahdeksaan avomuuttujaan sisältyvät epäsuorat tunnisteen, kuten täsmälliset synnyin- ja kuolinvuodet, asuinpaikkakunnat ja -maat, jos asuinpaikaksi ilmoitettu muu kuin Suomi.

kvantit. FSD3043 Sosiaalibarometri 2015

- Aineistosta on pudotettu kunnista tai vastaajista tarkempaa tietoa antavia muuttujia: q4_1, sotenro, knimi15, sotenimi, sote kuntalkm, soteasukaslkm, sotemaakunta, soteseutukunta, kelanro, kelanimi, kelaaslkm, kelakuntalkm, kelamaakunta, kelaseutukunta, tetsto, tenro.

kvantit. FSD3042 Sosiaalibarometri 2014

- Aineistosta on pudotettu kunnista tarkempaa tietoa antavat muuttujat: nro, q1, knimi, maakunta, seutukunta, kunlkm, kuntalkm, tetsto. Asukasluku on luokiteltu.

kvantit. FSD3163 Suomalaisten oikeustaju: tuomarit 2016

- Kielimuuttuja (bv1) pudotettu pois.

kvantit. FSD3162 Suomalaisten oikeustaju: kansalaiset 2016

- Kuntamuuttuja poistettu ja tilalle muodostettu tilastollinen kuntaryhmitys -muuttuja.

kvantit. FSD2850 Sosiaalibarometri 2013

- Kunta-muuttuja (q1) on poistettu arkistoidusta aineistosta.
- Poistettu myös q2_1 ja q2_2 -muuttujat, joissa hyvin tarkkaa tietoa osastosta, jolla vastaaja työskentelee sosiaalitoimissa.
- Poistettu kunnista yksityiskohtaisempaa tietoa (mm. yhteistoiminta-alue, ely-keskus, aluehallintovirasto yms.) antavat muuttujat: maakunta, kunlkm, aviy, elyy, yty2, yty, lknimi, johtolkm, toimlkm, yty3, vastaaja

kvantit. FSD3023 Tietokoneharrastamisen arkipäiväistyminen 2013

- Poistettu vastauksista nimet ja sähköpostiosoitteet.
- Poistettu kirjoittajaan ja kolmansiin henkilöihin viittaavat epäsuorat tunnisteen.
- Poistettu viittaukset ulkoisiin lähteisiin, joista suoraan kävisi ilmi kirjoittajan tai kolmannen henkilön henkilöllisyys, esim. pelinimet, omat nettisivut, sivustot joiden keskusteluihin tai ylläpitoon henkilö on osallistunut.
- Kotipaikkakuntamuuttuja karkeistettu maakunnaksi ja avovastauksissa esiin tulevat asuinpaikkakunnat karkeistettu maakunta-tasolle, pl. Helsinki.
- Poistettu yhteystietomuuttuja
- Poistettu muuttuja q36, koska se sisältää yksityiskohtaisia tietoja vastaajan tietokone- ja peliyhteisöistä.
- Poistettu ikämuuttujat q23 ja q28. Tuotettu luokiteltu ikämuuttuja tilalle.

kvantit. FSD3113 Tampereen yliopiston kysely viidennen vuoden opiskelijoille 2015

- Poistettu paikkakuntia, harjoittelupaikkoja sekä sivuainetietoja avomuuttujista (q1_12, q3, q5, q6_2 ja q7)
- Pudotettu pois taustamuuttujat: id, onumero, ktunnus, kotikunt ja postinro.
- Ikä -muuttuja on luokiteltu sarjakohtaisen anonymisointisuunnitelman mukaisesti.
- Pohjakoulutus muuttuja on karkeistettu sarjakohtaisen anonymisointisuunnitelman mukaisesti.
- Ala-muuttujassa psykologia on siirretty yhteiskuntatieteiden alle.

- Pudotettu pois muuttajat kansal, kirjvuos, tjoovuos, vayla1, vayla2, tj, tutkinto, paaaine, laitos, yksikko, tutktyyp, ooalku, loppusyy, ooloppu, muututk, lasna, lasnalkm, laajuus, kieli, kou_kiel, tutk_oh ja tutkohj.
- Poistettu avomuuttajat q12 sekä q13.

kvantit. FSD3103 Pelaamisen sosiaalisuus verkkoroolipelissä World of Warcraft 2013-2014

- Palaute-muuttuja on pudotettu pois

kvantit. FSD3132 Terveys- ja hyvinvointitietojen toissijainen hyödyntäminen 2016

- Postinumero-muuttuja on pudotettu pois.
- Asuinkunta on karkeistettu maakunnaksi.
- Äidinkieli-muuttujan muut kielet kuin suomi ja ruotsi on yhdistetty luokkaan 3 'Muu kieli'.
- Perheenjäsenten lukumäärät 6 tai enemmän on yhdistetty luokkaan 6.
- Lastenlasten lukumäärät 3 tai enemmän on yhdistetty luokkaan 3.

kvantit. FSD3107 Tampereen kaupunkiseudun nuorisokysely 2016

- Postinumero [bv2] pudotettu pois.
- Kotona puhutut kielet [bv5_1] pudotettu pois.
- Seuraavista avokysymyksistä poistettu vahvoja epäsuoria tunnistetietoja sekä epäsuoria tunnistetietoja:
  - [q5_9_1] Keitä henkilöitä kuuluu perheeseesi? Yksi tai useampi muu henkilö, kuka? (Avokysymys)
  - [q6_9_1] Keiden kanssa asut tällä hetkellä? Yksi tai useampi muu henkilö, kuka? (Avokysymys)
  - [q7_1] Käykö isäsi tällä hetkellä töissä? Ei, jokin muu tilanne, mikä? (Avokysymys)
  - [q8_1] Käykö äitisi tällä hetkellä töissä? Ei, jokin muu tilanne, mikä? (Avokysymys)
  - [q15_14_1] Mitä seuraavista sosiaalisen median palveluista käytät aktiivisesti? Käytän jotain muuta sosiaalisen median palvelua, mitä? (Avokysymys)
  - [q16_13_1] Missä vietät aikaasi kouluajan ulkopuolella? Muualla, missä? (Avokysymys)
  - [q32_8_1] Onko sinua kiusattu sanallisesti (esim. nimitelty) viimeisen vuoden aikana? On jossain muualla, missä? (Avokysymys)
  - [q33_8_1] Onko sinua kiusattu fyysisesti (esim. tönitty, lyöty) viimeisen vuoden aikana? On jossain muualla, missä? (Avokysymys)
  - [q34_5_1] Onko sinua kiusattu jotenkin muuten viimeisen vuoden aikana? Omaisuuttani on rikottu jossain muualla, missä? (Avokysymys)
  - [q34_8_1] Onko sinua kiusattu jotenkin muuten viimeisen vuoden aikana? Minua on kiusattu internetissä, millä sivustolla? (Avokysymys)
  - [q34_10_1] Onko sinua kiusattu jotenkin muuten viimeisen vuoden aikana? Olen kokenut muunlaista kiusaamista, millaista? (Avokysymys)
  - [q35_8_1] Oletko itse kiusannut jotakuta viimeisen vuoden aikana? Olen kiusannut jotenkin muuten, miten? (Avokysymys)
  - [q40_12_1] Mistä olet saanut tietoa nuorille suunnatuista palveluista/harrastuksista/toiminnasta? Internetsivuilta, mistä? (Avokysymys)
  - [q40_13_1] Mistä olet saanut tietoa nuorille suunnatuista palveluista/harrastuksista/toiminnasta? Jostain muualta, mistä? (Avokysymys)
  - [q41_20_1] Millaista nuorten toimintaa tai harrastusmahdollisuuksia kaipaavat kuntaasi? Tapahtumia, millaisia? (Avokysymys)
  - [q41_22_1] Millaista nuorten toimintaa tai harrastusmahdollisuuksia kaipaavat kuntaasi? Jotain muuta, mitä? (Avokysymys)
  - [q42_12_1] Kenen tai minkä tahon puoleen kääntyisit, jos haluaisit vaikuttaa johonkin asuinkuntasi asiaan? Jokin muu taho, mikä? (Avokysymys)
  - [q43_16_1] Millaisia keinoja käyttäisit, jos haluaisit vaikuttaa asuinkuntasi asioihin? Joku muu, mikä? (Avokysymys)
  - [q44] Miten nuorten toimintaa tai vaikuttamismahdollisuuksia tulisi sinun mielestäsi kehittää? (Avokysymys)

kvantit. FSD3155 Toimittajaopiskelijatutkimus 2015

- Poistettu muuttuja q22_2 "Oletko suorittanut muita ammatillisia tutkintoja ennen journalismiopintojasi? Jos vastasit kyllä, kirjoita kenttään tutkinnon nimi ja oppilaitos, jossa opiskelit. (Avokysymys).
- Avomuuttujasta q28 on anonymisoitu kahta vastausta; poistettu entisen koulun nimi sekä tarkka kolumniaihe.
- Ikämuuttuja q17 on luokiteltu suurempiin ryhmiin.

kvalit. FSD3139 Eläin perheenjäsenenä 2014–2015

- Poistettu kunkin kirjoituksen alusta kirjoittajan henkilö- ja yhteystiedot.
- Poistettu myös itse kirjoituksista mahdolliset maininnat kirjoittajan nimestä [[kirjoittajan nimi poistettu]] sekä muut kirjoittajaan viittaavat suorat henkilö- ja yhteystiedot. Lisäksi poistettu viittaukset ulkoihin lähteisiin (esim. blogit), joista kävisi ilmi kirjoittajan tai kolmannen henkilön henkilöllisyys.
- Varmistettu, ettei teksti- tai kuvatiedoston piilotetuista teknisistä metatiedoista käy ilmi esim. kirjoituksen tekijä, valokuvan ottaja, tai heidän tarkka sijaintinsa. Tarvittaessa piilotetut tunnistetiedot poistettu.
- Kirjoituksissa mainittavien kolmansien henkilöiden osalta poistettu nimet tai nimen toistuessa korvattu se keksityllä nimellä, esim. Liisa [[naisen nimi poistettu]] tai Liisa [[Pirkko]].
- Poistettu kaikki kolmansiin henkilöihin liittyvät suorat ja tarvittaessa epäsuorat tunnistetiedot ja tarvittaessa poistettu heihin liittyviä arkaluontoisia tekstisisältöjä.

kvalit. FSD3165 Helsingin Diakonissalaitoksen asumispalvelut 2013

- Poistettu tiedot asumisyksiköistä muuttamalla ne muotoon Asumisyksikkö A, Asumisyksikkö B jne.
- Asumisyksiköihin viittaavat epäsuorat tunnistetiedot on poistettu.
- Haastattelujen sisällä mainitut satunnaiset henkilönimet on poistettu.

kvantit. FSD3127 Tampereen korkeakouluopiskelijoiden asuminen 2016

- Aineistosta on pudotettu koulutusohjelma-, opiskeluala- ja opintosuuntamuuttajat sekä postinumeromuuttuja.
- Asuin- ja kotipaikkakunnat on luokiteltu muotoon Tampere/Muu ja kansalaisuus muotoon Suomi/Muu.
- Ikämuuttuja on luokiteltu.
- Avovastauksista on karkeistettu tai pudotettu muun muassa muita kaupunkeja kuin Tampere, muita oppilaitoksia kuin Tampereen oppilaitokset sekä Tampereen kaupunginosia.

kvantit. FSD3111 Tampereen yliopiston kysely toisen vuoden opiskelijoille 2015

- Avovastaukset (q4, q5_1, q7, q11 ja q22) anonymisoitu sarjan anonymisointisuunnitelman mukaisesti; mm. nimet ja paikkakunnat poistettu.
- Poistettu avomuuttujat q3_1_2, q3_2_2, q3_3_2, q4, q5_1, q7, q11, q14_1, q15_1, q16, q17_9, q18, q20, q21_1, q22, q21_1, q22 ja q23, sillä ne sisältävät pääainetiedon.
- Pudotettu muuttujat opiskelijanumero, postinro sekä kotikunta.
- Poistettu muuttuja [tunnus], sillä kyseessä opiskelijat yksilöivä tunniste.
- Poistettu kaikki turhat yliopiston rekisteristä saadut liian tarkkaa tietoa sisältävät ja tilastollisesti käyttökellottomat muuttujat.
- Ikämuuttuja, pohjakoulutus ja alamuuttujaa on luokiteltu.

kvantit. FSD3099 Lukiolaisten kokemukset taloustiedon kurssista 2012–2013

- Muuttuja "[q2] Mikä on koulusi nimi? (avokysymys)" pudotettu ja tilalle muodostettu luokiteltu muuttuja [q2luok], josta käy ilmi kuntatyyppi, jossa lukio sijaitsee tilastollisen kuntaryhmytyksen (2014) mukaan.
- Tilastollisen kuntaryhmytyksen mukaiseen jaotteluun lisättiin myös pääkaupunkiseutu tutkijan toiveesta.
- Muuttuja "[q20] Nimi, jos sinulta saa tarvittaessa kysellä tarkennuksia vastauksiisi (avokysymys)" pudotettu, koska sisältää suorat tunnisteet.

kvantit. FSD3112 Tampereen yliopiston kysely kolmannen vuoden opiskelijoille 2015

- Poistettu kandi-muuttuja, kuten muissakin kolmannen vuoden kyselyissä.
- Luokiteltu ala ja yksikkömuuttuja muuta aineistosarjaa vastaavaksi.
- Anonymisoitu avovastauksista pääainetiedot ja muutettu tiedekunnan nimi yksiköksi sekä muutettu sp-muuttuja numeeriseksi.

kvantit. FSD3130 Kaupunkipalvelututkimus 2012

- Avomuuttujista poistettu/karkeistettu täsmällisiä asuinalue tietoja ja vastaajan toimiala/yritystietoja.
- Lapsilukumuuttujan luokittelua muutettu karkeammaksi yhdistämällä yhteen luokkaan 3 lasta tai enemmän.

kvantit. FSD3057 Korkeakoulujen uudet opiskelijat: ensikokemukset 2014

- Anonymisointi tehty sarjan anonymisointisuunnitelman mukaisesti (luokitusten karkeistukset ja muuttujien poistot).
- Lisäksi avovastauksia (q16 ja q29) anonymisoitu henkilökohtaisen tai muutoin turhan tarkan tiedon kohdalla.
- Myös muuttuja bv2 Ikä (vuosina) on luokiteltu suuremmiksi ryhmiksi.
- Avomuuttajat bv3_2 (Opiskelupaikka; jokin muu, mikä?) ja bv4_2 (Opiskelupaikkakunta; jokin muu, mikä?) on poistettu.

kvantit. FSD3056 Korkeakoulujen uudet opiskelijat: ensikokemukset 2013

- Aineisto on anonymisoitu sarjan anonymisointisuunnitelman mukaisesti.
- Seuraavat muuttajat pudotettiin pois, koska ne paljastivat liikaa epäsuoria tunnistetietoja: [bv3_1] Missä opiskelit: Jokin muu, mikä? (Avovastaus), [bv4_1] Opiskelupaikkakunta Jokin muu, mikä (Avovastaus)
- Lisäksi [Vastauksentunniste, Vastaustapa, Vastaaminenaloitettu, Vastaaminen lopetettu ja Vastaamisenkulunut aika] muuttajat pudotettu turhina pois.
- Seuraavista avovastauksista poistettu arkaluontoiset henkilökohtaiset asiat, tarkat koulu- ja tutkintotiedot sekä muita tunnistamista helpottavia asiat: [q2_9] Miltä asuinpaikan muutos on sinusta tuntunut? Voit halutessasi valita useammankin vaihtoehdon. Jokin muu, mikä (Avovastaus), [q8_1] Mitä mieltä olet alkoholittomista opiskelijatapahtumista? Jokin muu, mikä (Avovastaus), [q10_21] Mitä kautta olet saanut tietoa Nyytistä? Voit valita halutessasi useammankin vaihtoehdon. Jokin muu, mikä (Avovastaus) ja [q11] Mitä muuta haluaisit sanoa opiskelusi alkuvaiheista? (Avovastaus)
- Ikämuuttuja [bv2] on luokiteltu.

kvantit. FSD3172 Suomi 2014: kulutus ja elämäntapa

- Avovastaukset (v10, v13, v16 ja v17) pudotettu ja tilalle jätetty ISCOv10, ISCOv13, ISCOv16 ja ISCOv17 eli avovastaukset luokiteltuina Ammattiluokitus 2010 / ISCO-08 mukaisesti.
- Syntymävuosi- muuttuja pudotettu liiallisen tarkkuuden takia ja tilalle jätetty ikä luokiteltuna muuttujana.
- Pituus (v32_1) ja paino (v32_2) muuttujien ääripää luokiteltu suuremmiksi ryhmiksi (esim. 151 cm tai vähemmän).

kvantit. FSD3170 Suomi 2004: kulutus ja elämäntapa uuden vuosituhanen vaihteessa

- Aineistosta tiputettu postinumeromuuttuja pois.
- Pudotettu avoimet muuttajat v13, v19, v23 ja v24 (oma, puolison, isän ja äidin ammatit) ja jätetty tilalle v13isco, v19isco, v23isco ja v24isco eli ammatit Ammattiluokituksen mukaisina.

kvantit. FSD3122 Tampereen yliopistosta 2014 valmistuneiden työelämään sijoittuminen

- Poistettu: koulutusohjelma (bv10), pääaine (bv11), maakunta (bv12) ja suuntautumisvaihtoehto (bv13), postinumero, kansalaisuus, koulutuskieli ja maakunta liian yksityiskohtaisen tiedon vuoksi.
- Tutkintomuuttuja luokiteltu tunnisteellisuuden vuoksi niin, että Taiteiden maisteritutkinto luokiteltu yhteen Filosofian maisterin tutkinnon kanssa.
- Aloitusvuosi luokiteltu kahden vuoden välein, sekä top-koodattu alkupäästä.
- Poistettu lisäksi suurin osa jokin muu -tyyppiset avokysymyksistä, jotka voivat sisältää satunnaisia tunnisteita.
- Jätetyt avomuuttajat anonymisoitu niin, että niistä ei voida yksilöidä henkilöä tai kolmansia henkilöitä harvinaisten tapahtumien, henkilön ominaisuuksien, titteleiden, pääaineen tms. kautta.

kvantit. FSD3154 Lasten kuritusväkivalta: kesä 2006

- bv19 kuntakoodi poistettu.
- Sysmissattu ääriarvot lasten ja talouden henkilöiden lukumääristä (bv9 ja bv11).
- Tiputettu pois tarpeettomat Taloustutkimuksen omnibus-taustamuuttajat.

kvantit. FSD3059 Tampereen yliopistossa vuosina 2008–2009 jatkotutkinnon suorittaneiden työelämään sijoittuminen

- Taustamuuttujista on pudotettu laitos, lääni, ikä, tiedekunta, koulutusohjelma, pääaine, valmistumisvuosi, tieto Tampereen yliopiston stipendeistä, opintojen aloitusvuosi, kansalaisuus, tutkinnontaso, asuinpaikka, kaikki kuntamuuttajat, maakuntamuuttuja ja postinumeromuuttuja.
- Yliopistokohtaisista muuttujista poistettu Tampereen yliopiston stipendirahastoon liittyvät muuttajat.
- Muokattu jätettyjä muuttujia: tutkinto- ja koulutusosalassa pienet alat luokiteltu yhteen tunnistamisen heikentämiseksi; tulomuuttuja TOP koodattu; opintoihin kulunut aika luokiteltu kahteen luokkaan.
- Avovastauksista on poistettu muu mikä -tyyppiset avokysymykset, ammattinimike-avovastaus, lopun palautekysymys q31 sekä harkinnanvaraisesti myös muita avomuuttujia, joissa on paljon tunnisteellista tietoa tai joista on jo luokiteltua tietoa muissa muuttujissa.
- Jätetyt avomuuttajat on anonymisoitu niin, että vastaaja tai kolmas henkilö ei ole tunnisteellinen eli yksittäiset tiedot esim. pääainetiedot, tarkat historiakuvaukset, työpaikkatiedot, harvinaiset tapahtumat ja ominaisuudet on luokiteltu tai poistettu. Englanninkieliset vastaukset on poistettu.

kvantit. FSD3144 Sosiaalialan ammattilaisten näkemyksiä vammaispalveluista 2015

- Avovastauksista on poistettu tunnistamisen mahdollistavat tiedot kuten yksilöivät ammattinimikkeet ja työpaikkojen nimet ja muut tiedot.
- Lisäksi on poistettu taustamuuttujiin liittyvät avomuuttajat:
  - [q1_avo] Tehtävänimikkeesi (avokysymys)
  - [q2_avo] Koulutuksesi (avokysymys)
  - [q4_avo] Työnantajasi organisaatio (avokysymys).

kvantit. FSD3090 Perhesuunnittelukysely: naiset 1994

- Asuinkuntamuuttuja pudotettu pois (q1a).

kvantit. FSD3129 Lasten ja nuorten vapaa-aika 2016

- Asuinkuntamuuttuja poistettu.

kvantit. FSD3142 Turvallisuuspolitiikka- ja maanpuolustustutkimus 2016

- Asuinkuntamuuttuja [bv19] pudotettu pois.

kvantit. FSD3133 Kehitysyhteistyötutkimus 2016

- Asuinkuntamuuttuja pudotettu [bv8] pois.

kvantit. FSD3136 Nuorisobarometri 2016

- Pudotettu pois alkuperäinen havaintotunnus (samno), postinumeromuuttajat (t3 ja Postinro) ja kuntamuuttuja.
- Poistettu muu äidinkieli ja muu syntymämaa -muuttajat.

kvalit. FSD3128 Aalto-yliopiston opettajien näkemyksiä yrittäjyydestä 2012

- Nimitiedot poistettu, tekstitiedostojen sisältä poistettu kaikki haastateltaviin ja kolmansiin osapuoliin viittaavat tunnistetiedot.

kvantit. FSD3150 Lasten kuritusväkivalta 2014

- Pudotettu pois bv19 kuntakoodi
- Merkitty puuttuviksi arvoiksi ääriarvot lasten ja talouden henkilöiden lukumääristä (bv9 ja bv11).
- Aineistosta tiputettu tarpeettomat Taloustutkimuksen omnibus-taustamuuttajat.

kvalit. FSD3138 Kuolema, menetys ja muisto 2014

- Poistettu kunkin kirjoituksen alusta kirjoittajan henkilö- ja yhteystiedot.

- Poistettu myös itse kirjoituksista mahdolliset maininnat kirjoittajan nimestä [[kirjoittajan nimi poistettu]] sekä muut kirjoittajaan viittaavat suorat henkilö- ja yhteystiedot. Lisäksi poistettu viittaukset ulkosiin lähteisiin (esim. blogit), joista suoraan kävisi ilmi kirjoittajan tai kolmannen henkilön henkilöllisyys.
- Varmistettu, ettei teksti- tai kuvatiedoston piilotetuista tiedoista käy ilmi esim. kirjoituksen tekijä, valokuvan ottaja, tai heidän tarkka sijaintinsa. Tarvittaessa piilotetut tunnistetiedot poistettu.
- Kirjoituksissa mainittavien kolmansien henkilöiden osalta poistettu nimet tai nimen toistuessa korvattu se peitenimellä, esim. Liisa [[naisen nimi poistettu]] tai Liisa [[Pirkko]].
- Poistettu kaikki kolmansiin henkilöihin liittyvät suorat ja tarvittaessa epäsuorat tunnistetiedot ja tarvittaessa poistettu heihin liittyviä arkaluontoisia tekstisisältöjä.

kvalit. FSD3109 Hevoskauppiaiden haastattelut 2012

- Tutkija tehnyt itse anonymisoinnin, mutta Tietoarkistossa poistettu aineiston tarkistuksen yhteydessä yhden hevoson ja kahden hevosalalla toimivan henkilön nimet.

kvantit. FSD3058 Tampereen yliopistossa vuosina 2006-2007 jatkotutkinnon suorittaneiden työelämään sijoittuminen

- Taustatiedoista on pudotettu tieto tutkinnosta (lensiaatti/tohtori), laitos, lääni, ikä, koulutusohjelma, pääaine, valmistumisvuosi, tieto Tampereen yliopiston stipendeistä, opintojen aloitusvuosi, kansalaisuus, tutkinnontaso, asuinpaikka, kaikki kuntamuuttajat, maakuntamuuttuja ja postinumeromuuttuja.
- Muokattu jätettyjä muuttujia: tutkintoala muuttuja luokiteltu pienten alojen kohdalla ISCEDin mukaisesti, tulot TOP koodattu; opintoihin kulunut aika luokiteltu kahteen luokkaan ja päätyönantajamuuttujassa työnantajia luokiteltu samoihin kategorioihin.
- Avovastauksista on poistettu muu mikä -tyyppiset avokysymykset, ammattinimike-avovastaus, q11_1 ja q11_2 lopun yleisluonteinen ja palautekysymys q31, koska mainitut muuttajat voivat sisältää satunnaisia tunnistetietoja.
- Jätetyt avomuuttajat on anonymisoitu, niin että vastaaja tai kolmas henkilö ei ole tunnisteellinen; poistettu tai luokiteltu esim. pääainetiedot, tarkat historiakuvaukset, työpaikkatiedot, harvinaiset tapahtumat ja ominaisuudet. Englanninkieliset vastaukset on poistettu.

kvantit. FSD3017 Selkäkipu, sairauspoissaolot ja jalkojen pituusero 2008

- Luokiteltu ääriarvot [bv4_lk] BMI, [bv2_lk] Pituus, [bv3_lk] Paino ja [bv5] Vyötärönympäryys –muuttujista.
- Ikämuuttuja luokiteltu.

kvantit. FSD3134 Lapsibarometri 2016

- Pudotettu vastaaja ID-numero ja postinumeromuuttuja pois aineistosta.
- Poistettu satunnaiset tunnistetiedot avomuuttujista q10 (milloin perheen kanssa on ikävää), q11 (mikä tekee sinut iloiseksi) ja q13 (jos sinun pitäisi kertoa ulkomaalaiselle Suomesta, niin mitä kertoisit).

kvantit. FSD3135 Kandipalaute 2015

- Anonymisointi tehty aineistosarjan suunnitelman mukaisesti.
- Aineistosta poistettu tarkkaa opintosuuntautumista/pääainetta kuvaavat muuttajat: OY2 (usq3pro), UTA2 (usq4pro), AAL2 (usq8pro), UEF2 (usq10prog), UTU2 (usq11pro), UVA2, UTA2 (usq4pro), UA3 ja UA4.
- Ikä luokiteltu seuraavasti: 21 ja alle; 22 23 24 25 26 27 28 29; 30-34; 35-39; 40-49; 50 ja enemmän.
- Aineistosta on poistettu avomuuttajat q25 (alkup. komment), AAL3 (alkup. usq8proth) ja q6_7_1 (alkuperäinen: acoth2), muut avomuuttajat jätetty.
- Aineistoon jätetyt avovastaukset anonymisoitu niin, että niistä ei käy ilmi tarkempia tietoja kuin taustamuuttujista voidaan saada eli esim. tarkat pääaineet karkeistetaan.

kvantit. FSD3094 Gallup Ecclesiastica 2011

- bv10_1 kuntakoodi poistettu.
- bv4 kieli: saame yhdistetty muu kieli -ryhmään (n=1).

- bv14 talouden koko: yli 9-henkiset perheet yhdistetty samaan luokkaan.
- bv19 lääni: Ahvenanmaa sysmissattu (n=2).
- Aineistosta tiputettu tarpeettomat taustamuuttajat (gallupin omat) ja konstruoituja sosdem. taustamuuttujia.

kvantit. FSD3186 Asukasbarometri 2016

- Avovastaukset on karkeistettu maakuntatasolle. Lisäksi erilaisia työpaikkoja ja harjoittelupaikkoja on karkeistettu (esim. nimettyjä valtioita on karkeistettu).
- Joukkoliikenteestä pääteltäviä vastaajan asuinpaikkatietoja on poistettu seuraavista muuttujista:
  - [k9_6_1] Kuinka paljon olette yöpyneet kodin ulkopuolella viimeisen vuoden aikana? Muualla, missä? (Avokysymys)
  - [k23_22_1] Mitä palveluja itse haluaisitte lisää asuinalueellenne? Valitkaa 1-3 tärkeintä. Muu palvelu, mikä? (Avokysymys)
  - [k24_17_1] Mitä ulkoilualueita ja liikuntapalveluja itse haluaisitte lisää asuinalueellenne? Valitkaa 1-3 tärkeintä. Muu palvelu, mikä? (Avokysymys)
  - [k37_15_1] Mitkä ovat tärkeimmät viihtyvyystekijät asuinalueellenne? Valitkaa 1-3 tärkeintä. Muu, mikä? (Avokysymys)
  - [k38_16_1] Mitkä ovat tärkeimmät epäviihtyvyystekijät asuinalueellenne? Valitkaa 1-3 tärkeintä. Muu, mikä? (Avokysymys)
  - [k41_1] Minkälaisella asuinalueella haluaisitte asua? Muualla, missä? (Avokysymys)
- Pudotettu pois [id] ja [maakunta nimi]
- Poistetaan luokiteltuja muuttujia, jotta voidaan käyttää muuttujia, joissa on enemmän informaatiota: [k8_1k] Nykyisessä asunnossa asumisaika, luokiteltu [k9_1k] Kuinka paljon olette yöpyneet kodin ulkopuolella viimeisen vuoden aikana? Yöpymisten määrä kodin ulkopuolella, luokiteltu, yötä/v [k10_1k] Asuinalueella asumisaika, luokiteltu [k25_1k] Polkupyörien omistus, luokiteltu [k26_1k] Autonomistus, luokiteltu [k30_b] Työmatkan pituus, luokiteltu [k31_b] Työmatkan kesto, luokiteltu [k1]
- "Kuinka monta henkilöä kuuluu kotitalouteenne" -muuttuja poistettu, koska käytettävissä luokiteltu versio.

kvantit. FSD3181 Päihdetutkimus 2014

- Pudotettu [vastattu], [ikajako] ja [ikaryh] -muuttajat.
- Seuraavista muuttujista karkeistettu vastaajien ilmoittamia ammatteja, harrastuksia ja koulutusta:
  - [k67j_1] Miten tärkeä ollut huumeita koskevan tiedon saannin kannalta: Muu, mikä? (Avokysymys)
  - [k74] Mikä on ensisijainen liikuntalajisi? (Avokysymys)
  - [k75_1] Oletko nykyisin: muu vaihtoehto, mikä? (Avokysymys)

2017 valmistuneet vaalikoneaineistot (käsittelyperusteet HetiL 12 §:n 2 kohta ja 8.1. §:n 8 kohta)

Kvantit. FSD3030 Europarlamenttivaalit 2014: ehdokkaiden vastaukset Helsingin Sanomien vaalikoneeseen

Kvantit. FSD2992 Europarlamenttivaalit 2014: ehdokkaiden vastaukset YLE:n vaalikoneeseen

Taustatietoa vaalikoneaineistoista

Tietoarkisto on arkistoinut jatkotutkimuksia varten henkilötietoineen presidentinvaali-, eurovaali-, eduskuntavaali- ja kuntavaaliehtokkaiden vaalikonevastauksista sekä kansanedustajiksi valittujen vaalirahoitusilmoituksista muodostettuja tutkimusaineistoja. Aineistoista on poistettu poliittisten ehdokkaiden perheenjäseniä koskevat muuttajat, mutta niihin sisältyvät ehdokkaan edustama poliittinen puolue, henkilön nimi ja muita heidän itsensä vastauksissaan ilmoittamia taustatietoja. Tutkimusaineistoihin ei ole lisätty muualta saatavia tietoja. Poliittisten ehdokkaiden antamien vaalikonevastausten ja kansanedustajiksi valittujen vaalirahoitusilmoitusten sisältämien tietojen käsittelyä Tietoarkistossa perustellaan seuraavasti:

1. Poliittiset mielipiteet lukeutuvat arkaluonteisiin tietoihin, joiden käsittely on lähtökohtaisesti kiellettyä. Arkaluonteisten tietojen käsittelyn kieltäminen ei kuitenkaan henkilötietolain 12 §:n 2-kohdan mukaan estä sellaisen henkilön yhteiskunnallista, poliittista tai uskonnollista vakaumusta tai ammattiliittoon kuulumista koskevan tiedon käsittelyä, jonka rekisteröity on itse saattanut julkiseksi.
2. Media on tuottanut vaalikoneaineistot alun alkaen journalistisiin tarkoituksiin avaten ne ehdokkaiden hyväksynnän kaikkein käytettäviksi. Näin ollen vaalikoneaineistoihin voi soveltaa myös henkilötietolain poikkeussäännöstä (HetiL 2.5 §).
3. Henkilötietolain 8.1. §:n 8-kohdan mukaan henkilötietoja saa käsitellä, jos kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä ja niiden hoitoa julkisyhteisössä tai elinkeinoelämässä kuvaavista yleisesti saatavilla olevista tiedoista ja näitä tietoja käsitellään rekisterinpitäjän tai tiedot saavan sivullisen oikeuksien ja etujen turvaamiseksi.

Europarlamentaarit edustavat jäsenmaansa kansalaisia Euroopan parlamentissa osallistuen lainsäädäntötyöhön. Kansanedustajien työtehtäviin kuuluu muun muassa lakien säätäminen ja kunnissa valtuutetut tekevät merkittäviä kuntalaisia koskevia päätöksiä. Työtehtäviin liittyvillä ja vaikuttavilla poliittisten ehdokkaiden vaalikoneissa ilmoittamalla mielipiteillä ja kansanedustajien vaalirahoitusilmoituksissa antamalla tiedoilla on vaikutusta kansalaisten oikeuksiin ja etuihin. Näin ollen on asianmukaisesti perusteltua, että poliittisten ehdokkaiden julkaisemista tiedoista muodostettuja tutkimusaineistoja arkistoidaan tutkimustarkoituksiin.

Vuoden 2016 lopussa Tietoarkisto päätti arvioida uudelleen vaalikonevastauksista muodostettujen tutkimusaineistojen käsittelyn laillisuusperusteita. Arvioinnin tuloksena päätettiin poistaa aineistoluetteloista kuntavaaliehdokkaiden vaalikonevastauksista muodostetut tutkimusaineistot. Tietoarkisto perusteli ratkaisua sillä, että kuntavaaliehdokkaiksi osallistuu usein myös ihmisiä, jotka eivät ole välttämättä julkisesti tunnettuja poliittisesti aktiiveja henkilöitä ja vain kerran kuntavaaleihin osallistuneista ei-valituista ehdokkaista ei välttämättä tule koskaan julkisesti tunnettuja. Eduskunta-, europarlamentti- ja presidentinvaaliehdokkaat taas ovat poliittisesti aktiivisia ja ainakin omassa vaalipiirissään jossain määrin julkisesti tunnettuja henkilöitä. Kuntavaaleja koskevia aineistoja ei luovutettu jatkokäyttöön lainkaan 2017 aikana.

2017 HetiL 2.5 § perusteella arkistoidut aineistot

Tietoarkistoon arkistoitiin yksi aineisto henkilötietolain poikkeusperusteella (HetiL 2.5 §). FSD3126 Kulttuuriryöntekijäin liiton aktiivien haastattelut 2012–2013 -aineisto koostuu vuonna 1972 perustetun ja sittemmin toimintansa lopettaneen Kulttuuriryöntekijäin liiton (KTL) aktiivien haastatteluista. Haastattelut on alun perin kerätty Kulttuuriryöntekijäin liiton historiaa käsittelevää kirjaa varten. Kaikki haastateltavat ovat olleet merkittävässä roolissa Kulttuuriryöntekijäin liiton perustamisessa ja toiminnassa. Haastateltavat ovat julkisuudessa tunnettuja ja esiintyvät haastatteluissa omilla nimillään. Tietoarkiston tarkistuksen yhteydessä poistettiin yhdestä haastattelusta arkaluonteinen viittaus kolmansiin henkilöihin, koska kyseessä ei ollut julkinen tieto. Lisäksi poistettiin haastateltavien tarkka kotiosoite, jos se oli mainittu.

Henkilötietolain poikkeussäännöstä on käytetty ylipäänsä hyvin harvoin arkistoinnin laillisuusperusteena. Kaikkiaan poikkeusperusteella arkistoituja aineistoja oli 2017 vuoden lopussa kahdeksan eli niiden osuus on alle 1 % kaikista aineistoista.

2017 valmistuneet aineistot, jotka on arkistoitu Kopioston ja Tietoarkiston välisen sopimukseen perustuen

Tietoarkiston ja Kopioston välisen sopimuksen mukaisesti tutkimuksen analysoitavaksi aineistoksi digitoidut tai valmiiksi sähköisessä muodossa olevat Kopioston edustamien oikeudenhaltijoiden aloihin lukeutuvat teokset saa arkistoida Tietoarkistoon tutkimuskäyttöä varten (esim. lehtiartikkelit ja kuvat). Sopimus kattaa koti- ja ulkomaiset teokset. Aineistot voivat sisältää henkilötietoja.

2017 valmistui yksi sopimuksen nojalla arkistoitu aineisto. FSD3148 WeAll-media-aineisto työelämän ja koulutuksen tasa-arvokysymyksistä 2016 -aineisto koostuu 2555 lehtileikkeestä, jotka on kerätty kahdeksasta eri mediasta. Ne käsittelevät työelämän ja koulutuksen teemojen lisäksi erilaisia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä erontekoa ja normeja.

Asiakastilastoja

Aila palveluportaalin Asiakastiedot poistetaan aktiivisesta asiakasrekisteristä automaattisesti, kun on kulunut kaksi vuotta viimeisimmästä asiakkaan kirjautumisesta Ailaan. Asiakasrekisteriin tulee rekisteröityneitä asiakkaita ja sieltä poistuu rekisteröityneiden asiakkaiden tietoja päivittäin.

Rekisteröityneet asiakkaat ja HAKA-tunnistautumisen identiteettilähteet 31.12.2017

Aila palveluportaalin asiakkaaksi oli vuoden 2017 lopussa rekisteröitynyt yhteensä 3134 asiakasta.

- HAKA-tunnuksilla rekisteröityneitä asiakkaita oli 31.12.2017 yhteensä 2820.
- Tietoarkiston hyväksymiä muita rekisteröityneitä asiakkaita oli 31.12.2017 yhteensä 314.

HAKA-järjestelmän kautta Ailan asiakkaiksi rekisteröityneiden tunnisteiden toimittajat ovat seuraavat:

- <https://shibboleth.uta.fi/idp/shibboleth>
- <https://login.helsinki.fi/shibboleth>
- <https://idp.uef.fi/idp/shibboleth>
- <https://login.jyu.fi/idp/shibboleth>
- <https://accounts.fsd.uta.fi/>
- <https://sso.utu.fi/sso-idp>
- <https://idp.ulapland.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp2.tamk.fi>
- <https://login.oulu.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.abo.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.metropolia.fi/idp>
- <https://idp.oamk.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.lut.fi>
- <https://idp.aalto.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp2.jamk.fi/idp/shibboleth>
- <http://tunnistus.laurea.fi/adfs/services/trust>
- <https://idp.haaga-helia.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp1.turkuamk.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp2.puv.fi/idp/shibboleth>
- <https://shibboleth.hamk.fi/shibboleth>
- <https://logout.uwasa.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.tut.fi/shibboleth2>
- <https://haka.lpt.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.savonia.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.pkamk.fi/idp/shibboleth>
- <https://shibboleth.laurea.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp2.epedu.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.shh.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.diak.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.mamk.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.lapinamk.fi/idp/shibboleth>
- <https://tunnistus.thl.fi/idp>
- <https://idp.uniarts.fi/shibboleth>
- <https://idp.cou.fi/idp/shibboleth>
- <https://login.uwasa.fi/idp/shibboleth>
- <https://tullbommen.arcada.fi/simplesaml/>
- <https://xidp.xamk.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.humak.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.csc.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.samk.fi/idp/shibboleth>
- <https://kamidp01.kamit.fi/idp/shibboleth>
- <https://natira.kyamk.fi/idp/shibboleth>
- <https://haka.saimia.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.oph.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.narc.fi/shibboleth>
- <https://idp1.novia.fi/idp/shibboleth>
- <https://idp.vamk.fi/saml2/idp/metadata.php>

Rekisteröinnin hylkäämiset

Tietoarkisto käsittelee muiden kuin HAKA-tunnistusjärjestelmään kuuluvien rekisteröitymishakemukset tapauskohtaisesti. Pääasiassa asiakkaaksi hyväksytään ulkomaisten ja kotimaisten tutkimusorganisaatioiden ja yliopistojen tutkijat ja opiskelijat. Tällöin edellytetään taustaorganisaation verkkoalueen eli domainin mukaista toimivaa sähköpostiosoitetta. Lisäksi asiakkaiksi hyväksytään muissa organisaatioissa tutkimustehtävissä toimivat henkilöt ja itsenäistä tutkimustyötä tekevät henkilöt, jotka pystyvät osoittamaan esimerkiksi tutkimusjulkaisujensa avulla olevansa tutkijoita.

Asiakkaaksi rekisteröitymistä ei hyväksytä, jos asiakas ei täytä rekisteröitymisen kriteereitä. Esimerkiksi ulkomaisten asiakkaiden hakemukset hylätään, jos asiakas nimeää taustaorganisaatiokseen yliopiston, mutta hänellä ei ole voimassa olevaa mainitseman yliopiston sähköpostiosoitetta.

- 2017 hylättiin 18 henkilön hakemus asiakkaaksi rekisteröitymisestä (2016:32).

Tietoarkisto kertoo aina asiakkaaksi haluaville vapaasti käytettävistä Ailan aineistoista, joiden käyttö ei edellytä asiakkaaksi rekisteröitymistä.

Hylätyt käyttöluvahakemukset

Osalle Ailan aineistoista edellytetään aineiston arkistointien tutkijan erillistä lupaa. Tietoarkisto käsittelee lupahakemukset ja toimittaa ne luvanantajalle. Mikäli luvanhaltija myöntää hakijalle käyttöluvan, Tietoarkisto toimittaa aineiston asiakkaalle Ailan kautta.

Jos käyttöluvahakemuksessa kerrottu aineiston käyttötarkoitus ei täytä aineiston käytölle asetettuja ehtoja, Tietoarkisto ei toimita hakemusta eteenpäin. Asiakasta opastetaan käyttämään aineistoja, jotka soveltuvat hakijan käyttötarkoitukseen.

- 2017 evättiin yhteensä seitsemän käyttöluvahakemusta (2016: 15). Tyypillisesti haettiin käyttöluvaa opiskelutarkoituksiin aineistolle, jota saa käyttää vain tutkimukseen. Yhdessä tapauksessa hakija ei toiminut pyydettyä tutkimussuunnitelmaa.

Käyttöoikeuden peruutukset ja asiakastilien sulut

Tietoarkisto valvoo aineistojen latauksia. Asiakkaat täyttävät rekisteröitymistietonsa ja käyttöluvahakemuksena pääsääntöisesti asianmukaisesti. Aila palveluportaalin käytön valvonta on kuitenkin tarpeen, jotta voidaan puuttua niihin harvoin poikkeustapauksiin, joissa ilmenee tahallista väärinkäyttöä. Vaikka aineistot ovat 99 % tunnisteettomia, Tietoarkisto vastaa siitä, että aineistoja käytetään vain arkistointisopimusten edellyttämällä tavoilla. Siksi yhdellekään asiakkaalle ei saa tulla oletusta, että itsenäisesti käytettävän sähköisen järjestelmän ehtoja ei tarvitsisi noudattaa.

2017 Tietoarkisto peruutti yhden asiakkaan käyttöoikeuden hänen tilaamaansa aineistoon poistamalla asiakastililtä aineiston latausmahdollisuus ja sulkemalla asiakastili. Samalla asiakasta vaadittiin tuhoamaan lataamansa aineisto välittömästi. Tietoarkisto ei julkista asiakkaiden henkilö- ja organisaatitietoja. Käyttöoikeuden peruutuksen syynä oli aineistolle soveltumaton käyttötarkoitus.

Aila palveluportaali on ollut käytössä vuodesta 2014 ja väärinkäytöksiä on ollut tähän asti hyvin vähän.

Aineiston käytön tilastoja vuodelta 2017

Tilastotiedot ja taulukot kaikkien aineistojen käytöstä selviävät Tietoarkiston [vuosikertomuksesta](#). (www.fsd.uta.fi: Tietoarkisto → asiakirjat → vuosikertomukset → 2017)) Tietotilinpäätöksessä kuvataan vain henkilötietoja sisältävien aineistojen käyttötiedot.

Vaalikoneaineistojen jatkokäyttö 2017

Asiakastietoja – kuten hakijan nimeä ja tutkimushankkeen kuvausta – ei julkaista. Henkilötietoja sisältävien aineistojen jatkokäyttö raportoidaan tietotilinpäätöksessä erikseen. Tietoarkisto ei julkista asiakkaidensa henkilönimiä ja organisaatitietoa. Koosteessa kerrotaan käyttötarkoitus ja aineiston toimituspäivä.

FSD2126 Presidentinvaalit 2006: ehdokkaiden vastaukset Helsingin Sanomien vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017

FSD2701 Eduskuntavaalit 2011: ehdokkaiden vastaukset Helsingin Sanomien vaalikoneeseen

- Tutkimus 11.9.2017

- Väitöstutkimus 6.3.2017

FSD3024 Eduskuntavaalit 2015: ehdokkaiden vastaukset Helsingin Sanomien vaalikoneeseen

- Tutkimus 16.1.2017
- Väitöstutkimus 6.3.2017

FSD3030 Europarlamenttivaalit 2014: ehdokkaiden vastaukset Helsingin Sanomien vaalikoneeseen

- Pro gradu 12.2.2017
- Pro gradu 18.2.2017
- Väitöstutkimus 6.3.2017
- Pro gradu 15.9.2017

FSD2127 Presidentinvaalit 2006: ehdokkaiden vastaukset MTV3:n vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017

FSD2296 Eduskuntavaalit 2007: ehdokkaiden ja vaalikoneen käyttäjien vastaukset Vapaa-ajattelijain liiton vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017
- Tutkimus 11.9.2017

FSD2627 Eduskuntavaalit 2011: ehdokkaiden ja vaalikoneen käyttäjien vastaukset Vapaa-ajattelijain liiton vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017
- Tutkimus 11.9.2017

FSD3018 Eduskuntavaalit 2015: ehdokkaiden ja vaalikoneen käyttäjien vastaukset Vapaa-ajattelijain liiton vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017

FSD2412 Kansanedustajien vaalirahoitus 2007

- Tutkimus 8.8.2017

FSD2128 Presidentinvaalit 2006: ehdokkaiden vastaukset Yleisradion vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017

FSD1295 Eduskuntavaalit 2003: ehdokkaiden vastaukset Yleisradion vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017
- Tutkimus 24.5.2017
- Tutkimus 11.9.2017

FSD2286 Eduskuntavaalit 2007: ehdokkaiden vastaukset Yleisradion vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017
- Tutkimus 11.9.2017

FSD2702 Eduskuntavaalit 2011: ehdokkaiden vastaukset Yleisradion vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017
- Tutkimus 11.9.2017

FSD3004 Eduskuntavaalit 2015: ehdokkaiden vastaukset Yleisradion vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017
- Tutkimus 11.9.2017

FSD2427 Europarlamenttivaalit 2009: ehdokkaiden vastaukset YLEn vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017

FSD2992 Europarlamenttivaalit 2014: ehdokkaiden vastaukset YLEn vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017
- Pro gradu 12.2.2017
- Pro gradu 18.2.2017

FSD2991 Presidentinvaalit 2012: ehdokkaiden vastaukset Yleisradion vaalikoneeseen

- Väitöstutkimus 6.3.2017

Henkilötietolain 2.5 § perusteella arkistoitujen aineistojen jatkokäyttö 2017

FSD2775 Suomalaisen sosiologien haastatteluja 1978–1981

- Pro gradu 15.3.2017

FSD2378 Poliitiikkaa ja valtapeliä 2006–2007

- Tutkimus 22.9.2017
- Kandidaatin tutkielma 2.12.2017

Lainsäädäntöä ja tietosuojaa koskeva tietopalvelu

Aineistonhallinnan käsikirjan käyttö 2017

Tietoarkisto opastaa tutkijoita ja opiskelijoita tarjoamalla vapaasti käytettävään Aineistonhallinnan käsikirjan (www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/). Käsikirjassa on kerrottu kattavasti aineistonhallinnan suunnittelusta, tiedostoformaateista, datan käsittelystä, tietoturvasta ja metadatasta. Lisäksi käsikirjassa on kokonaisuudet tekijänoikeuksista ja sopimuksista sekä tutkittavien informoinnista ja aineistojen anonymisoinnista. Käsikirjasta on tarjolla myös englanninkielinen versio Data Management Guidelines (www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/en/).

Tietoarkisto kerää vuosittain käyttötiedot [www-sivuistaan](http://www.fsd.uta.fi). Käyttötilastoista siivotaan pois kaikki tunnistetut virhelähteet (esimerkiksi robotit ja Tietoarkiston oma käyttö). Tietoarkiston 2017 [www-sivujen](http://www.fsd.uta.fi) käyttötilastojen mukaan suomenkieliseen aineistonhallinnan käsikirjaan kohdistui noin 40 000 sivupyynnöä ja englanninkieliseen noin 18 000 sivupyynnöä. Edellisvuoteen verrattuna sivupyynnöiden määrä kasvoi hieman yli 15 % molempien käsikirjojen osalta.

Englanninkielistä käsikirjaa käyttävät ulkomaisten tutkijoiden ohella myös suomalaiset tutkijat, koska tutkimusta tehdään usein englanniksi ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Asiakaspalvelu

Tietoarkisto tallentaa kaikki palveluja koskevat tiedustelut ja tutkimusaineistoja koskevat kysymykset tietokantaan. Kysymykset liittyvät pääosin arkistoaineistojen hankintaan ja arkistointiin, tutkijoiden omien aineistojen arkistointiedellytyksiin sekä eettisiin ja lainsäädännöllisiin teemoihin, projekteihin, aineistojen sisältöihin ja käyttömahdollisuuksiin, käyttäjätunnuksiin, aineistojen hallintaan ja metadataan, vierailuihin, tiedotukseen ja hallintoon.

Yhteydenottoja ja niiden vastauksia kirjattiin 2017 kaikkiaan 3475. Tietotilinpäätöksessä eritellään ainoastaan aineistojen arkistointiin ja tietopalveluun luokitellut kirjaukset. Tilastot kirjausten sisällöistä on tehty asiasanahakua hyödyntäen. Lukumäärät on ilmoitettu valittujen hakusanojen mukaisesti. Lainsäädäntöön, etiikkaan ja tunnisteellisuuteen liittyviä tietopalvelukirjauksia oli 2017 kaikkiaan 981 (2016: 854)

Aineistojen arkistointia koskevia yhteydenottoja oli kaikkiaan 1048. Lainsäädäntöön, etiikkaan ja tunnisteellisuuteen liittyvät kirjaukset eriteltynä asiasanoittain:

- anonymisointi ja/tai tunnisteet: 268 kirjausta (2016: 196)
- tietosuoja ja/tai henkilötiedot: 152 kirjausta (2016: 137)
- tekijänoikeudet: 21 kirjausta (2016: 30)

- eettinen ja/tai etiikka: 15 kirjausta (2016: 15)
- laillisuus ja/tai lainsäädäntö: 16 kirjausta (2016: 7)

Tietopalvelukysymyksiä ja niiden vastauksia kirjattiin kaikkiaan 715. Lainsäädäntöön, etiikkaan ja tunnisteellisuuteen liittyvät kirjaukset eriteltynä asiasanoittain:

- anonymisointi ja/tai tunnisteet: 209 kirjausta (2016: 176)
- tietosuoja ja/tai henkilötiedot: 203 kirjausta (2016: 129)
- tekijänoikeudet: 23 kirjausta (2016: 33)
- eettinen ja/tai etiikka: 51 kirjausta (2016: 91)
- laillisuus ja/tai lainsäädäntö: 39 kirjausta (2016: 40).

Edellisvuoteen verrattuna 2017 lisääntyivät yhteydenotot, joiden sisältö käsitteli anonymisointia, tunnisteita, tietosuojaa ja henkilötietoja (2017 yht. 832 ja 2016 yht. 638).

Rekisteröityjen oikeuksien toteutuminen

2017 Tietoarkisto ei saanut yhtään asiakkaiden tarkastusoikeus- tai virheenkorjauspyyntöä. Tietoarkiston asiakkaiden suurin ryhmä on Aila palveluportaalin asiakkaat ja he hallinnoivat itse henkilötietojaan portaalissa. Tietosuojaoseloste ja rekisteriselosteet olivat entiseen tapaan kaikkien nähtävillä Tietoarkiston sivuilla.

Asiakasrekisterit ja niitä koskeva kehitystyö

Tietoarkistolla on kaksi asiakasrekisteriä: Aila palveluportaalin asiakasrekisteri ja TIIPII -asiakasrekisteri. Aila palveluportaalin asiakastietoihin on käyttövaltuudet henkilökohtaisilla tunnuksillaan vain asiakaspäivystystehtävissä työskentelevillä, Ailan tietoteknistä ylläpitoa ja kehitystyötä tekevillä sekä Tietoarkiston tietosuojaavastavalla. TIIPII asiakasrekisteriä voivat käyttää henkilökohtaisilla tunnuksillaan kirjautumalla työntekijät, joiden tehtäviin kuuluu asiakaspalvelu, postitukset ja järjestelmän tietotekniset ylläpitotehtävät ja kehitystyöt. Asiakasrekisterien hallinnointi, tietolähteet, säilytys ja luovutukset kuvattiin Tietoarkiston tietosuojaoselosteessa (liite 3).

Aila palveluportaalissa asiakas voi itse hallinnoida henkilötietojaan ja niitä säilytetään vain 24 kuukautta asiakkaan viimeisimmästä palveluun kirjautumisesta. Sen jälkeen tiedot poistetaan asiakasrekisteristä. Aineistojen lataustiedot säilytetään asiakasrekisteristä erillään 20 vuotta Arkistolaitoksen määräyksestä.

Tietoarkisto jatkoi edellisvuonna aloitettua kehitysprojektia, jonka tavoitteiksi asetettiin vanhentuneiden ja tarpeettomien asiakastietojen poistaminen, asiakastietojen kirjaamissääntöjen uusiminen sekä uuden asiakastietojärjestelmän kehittämisen suunnittelu niin, että tietosuoja otetaan huomioon alusta saakka myös teknisessä toteutuksessa. Vanhentuneita henkilötietoja merkittiin poistettavaksi yhteensä 730.

Uuden asiakastietojärjestelmän (TIIPII 3) suunnittelun vaatimusmäärittelyihin sisällytettiin tietosuojan huomioiminen, niin sanottu sisäänrakennettu oletusarvoinen tietosuoja. Uuteen järjestelmään ei esimerkiksi rakenneta teknisiä riippuvuuksia, jotka estävät henkilötietojen poistamisen. Lisäksi kehitettävään järjestelmään tulee sisältyä mahdollisuus määrittää kirjattavien asiakastietojen säilytysajan loppupäivämäärä, jonka jälkeisen vuorokauden aikana asiakastiedot poistuvat järjestelmästä automaattisesti.

Tietosuoja-asetukseen valmistautuminen 2017

Tietoarkisto rekrytoi toimintavuodelle osa-aikaisen tietosuojaan erikoistuneen lakimiehen, jotta tietosuoja-asetukseen valmistautuminen olisi suunnitellumpaa ja hallitumpaa.

Kansallisen tietosuojalain valmisteluun vaikuttaminen

Tietoarkisto seurasi tiiviisti EU:n tietosuoja-asetusta täydentävän ja täsmentävän kansallisen tietosuojalain valmistelua. Tavoitteena oli vaikuttaa lain valmisteluun tavalla, joka edistäisi tutkimusaineistojen arkistoinnin laillisten edellytysten turvaamista. Tietoarkisto antoi oman lausuntonsa lakiesityksen alustavista tutkimuspykälälouonnoksista maaliskuussa 2017. Lausunnossa tuotiin esille muun muassa tarve saada tutkimukselle oma käsittelyperuste tilanteisiin, joissa tutkimusta ei voi tehdä tutkittavan suostumuksella. Tietoarkisto antoi myös lausunnon koko tietosuojalakiuunnoksesta syyskuussa 2017 keskittyen arkistoja koskeviin näkökohtiin.

Tietoarkisto esitti lausunnossaan seuraavaa säännöskokonaisuutta:

1. Yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia koskeva käsittelyperuste, joka huomioi asetuksen johdanto-osan 158 mukaisen käsityksen yleisen edun mukaisesta arkistoinnista ja jossa viitataan 33 §:ään sijoitettaviin suoja-toimiin.
2. Säännös tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan j kohdan mukaisesta erityisten tietoryhmien käsittelykieltoa koskevasta poikkeuksesta yleisen edun mukaisessa arkistoinnissa sekä poikkeus koskien 10 artiklan mukaisia tietoja.
3. Kansallisen lain 33 §:ään sijoitettava tietosuoja-asetuksen 89 artiklan 3 mukaisten poikkeusten täytäntöönpano rekisteröityjen oikeuksista sekä artiklan 89 kohdan 1 mukaisten suoja-toimien täsmentäminen.

Käsittelysopimuksen käyttöönotto

Tietoarkisto otti käyttöön uuden sopimusmenettelyn aineistojen arkistointiin. Jotta aineistot pystyttiin toimittamaan laillisesti Tietoarkistoon arkistointiedellytysten arviointia varten, päätettiin kesällä 2017 alkaen solmia aineiston arkistoitavien kanssa niin sanottu esisopimus eli tietosuoja-asetuksen mukainen käsittelysopimus. Aineistonsa arkistointia suunnitteleville toimitettiin sähköpostitse käsittelysopimus ja kerrottiin ”Jotta voimme ottaa aineiston tarkasteltavaksi, sen siirrosta tulee tehdä sopimus EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Sopimus tehdään siltä varalta, että se sisältäisi henkilötietoja. Emme voi käsitellä henkilötietoja ilman erillistä sopimusta. Lähettämällä aineiston Tietoarkistoon sitoudut seuraavan sopimuksen ehtoihin.” Sopimusta varten tutkijoiden tuli toimittaa kolme tietoa aineistosta: rekisterinpitäjä, henkilötietojen tyypit, rekisteröityjen ryhmät. Sopimus tehtiin syksystä alkaen toimitetuille aineistoille (noin kolmannes yhteensä 86:sta vuoden aikana toimitetuista aineistoista).

Tietosuoja-asetuksen mukaisen käsittelysopimuksen luominen ja käyttöönotto olivat ensimmäinen vaihe sopimuskäytäntöjen uudistamisessa tietosuoja-asetuksen mukaisiksi. Syksyn ajan luonnosteltiin lakimiehen johdolla varsinaista arkistointisopimusta, joka suunniteltiin otettavaksi käyttöön keväällä 2018 ennen tietosuoja-asetuksen soveltamista.

Asiaksviestintään uusi käytäntö

Tietoarkisto kerää tietoja mahdollisesti arkistoitavissa olevista aineistoista tiedelehdistä ja tutkimustiedotteista poimien tietokantaansa tiedon aineistosta, aineiston tekijästä ja hänen organisaatiostaan ja sähköpostiosoitteestaan. Määräajoin näille henkilöille toimitetaan määrämuotoinen sähköposti, jossa kerrotaan Tietoarkistosta ja kysytään kiinnostusta aineiston arkistointiin.

Tietoarkisto kerää lisäksi tietoja tutkimusrahoittajien rahoituspäätöksistä. Mikäli rahoitettava tutkimushanke kerää Tietoarkistoon mahdollisesti soveltuva aineistoa, Tietoarkisto toimittaa rahoitustiedotteessa ilmoitetulle hankkeen vastuuhenkilölle onnittelusähköpostin, jossa kerrotaan Tietoarkiston palveluista ja Aineistonhallinnan käsikirjasta.

Asiaksviestien henkilö- ja yhteistietoja ei saada suoraan rekisteröidyiltä, vaan muualta julkisista lähteistä. Siksi asiaksviestien loppuun kirjattiin tietosuoja-asetuksen edellyttämät tiedot:

”Tämän viestin perusteena olevat henkilötiedot (nimi, sähköposti, organisaation nimi) on kerätty manuaalisesti yleisesti saatavilla olevista lähteistä, kuten tieteellisistä julkaisuista, tutkimustiedotteista ja organisaatioiden kotisivuilta. Rekisterinpitäjänä toimii Tietoarkisto (www.tietoarkisto.fi). Henkilötietoja käsitellään yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta). Rekisteröidyllä on oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä asetuksen 21 artiklan mukaisesti. Henkilötietoja ei luovuteta muille tahoille. Voit lukea tarkemmin lisää <tietosuojaselosteestamme>”.

Henkilötietojen käsittelyperusteen tarkistus päätettiin tehdä myöhemmin, kun EU:n tietosuojatyöryhmä WP29 tuottaa käsittelyperusteiden soveltamisesta tarkempia ohjeita.

Jäännösriskin arviointi

Tietoarkisto päätti toteuttaa erillisenä projektina jäännösriskin arvioinnin. Jäännösriskin (residual risk) arviointi tarkoittaa henkilötietoja sisältävien tietojen systemaattista arviointia tasaisin aikavälein. Siinä arvioidaan kertaalleen anonymisoiduista datoista yksittäisten henkilöiden tai ryppäiden paljastumisriskiä niin itse datan kuin ulkopuolisten tietojen valossa.

Toimintavuoden aikana luotiin anonymisointisuunnitelmat ja käsittely viidelle aineistosarjalle, joista neljä oli kvantitatiivisia aineistoja ja yksi kvalitatiivinen. Suunnitelmien mukaisesti käsiteltiin uudestaan yhteensä 55 kvantitatiivista dataa ja kvalitatiivisen aineistosarjan 87 haastattelua. Alla ovat käsitellyt sarjat, suluissa sarjaan kuuluvien aineistojen määrä:

- Korkeakoulujen uudet opiskelijat: ensikokemukset (neljä aineistoa)
- Opiskelijatutkimukset (kolme aineistoa)
- Tampereen yliopiston opiskelijakyselyt (29 aineistoa)
- Tampereen yliopistosta valmistuneiden maistereiden sijoittumisseuranta (19 aineistoa)
- Nuorten aikuisten avohoidollinen mielenterveyskuntoutus -sarja (kvalitatiivinen, viisi aineistoa, yht. 87 haastattelutiedostoa)

Mielenterveyskuntoutujia käsitellyt laadullinen avohoito -sarja anonymisoitiin vaihtamalla keksitty nimi aineistossa esiintyneille nimille yhdenmukaisesti ja hävittämällä samalla alkuperäinen nimi. Lisäksi karkeistettiin tai kategorisoitiin paikannimet ja kuntoutujien ikä sekä käyttämät hoito- ja asumispalvelut. Lisäksi aineistosta poistettiin muut osallistujien sekä kolmansien henkilöiden tunnistamista yksilöivät epäsuorat tunnisteet, kuten ammatit, työpaikat ja uskonnollinen vakaumus.

Anonymisoidut kvantitatiiviset aineistot olivat opiskelijoille tehtyjä tutkimuksia. Tarkat koulutus- ja suuntautumistiedot olivat riski tunnistettavuudelle yhdistettäessä ne muihin epäsuoriin tunnisteisiin, kuten ikään ja sukupuoleen. Anonymisointi suoritettiin kaikissa aineistoissa niin, että ikä luokiteltiin ja koulutusalamuuttujassa pienten sisäänottojen alat yhdistettiin suurempiin luokkiin. Aineistoista poistettiin liian tarkat opintosuuntaa kuvaavat muuttujat, kuten laitos ja pääaine, ja sellaiset avomuuttujat, joista oli jo lisätietoa muissa muuttujissa tai joiden anonymisointi olisi ollut hyvin työlästä. Anonymisoinnissa käytettiin myös havaintoyksiköiden muuttamista toiseksi (sotkevia menetelmiä) tilanteissa, jossa opintosuunnan sukupuolijakauma oli hyvin epätasainen, esim. ainoa terveystieteistä tietynä vuonna valmistunut mies luokiteltiin tunnisteellisuuden vuoksi naiseksi. Lisäksi sarjoista tarvittaessa poistettiin tai karkeistettiin arkaluonteista tai harvinaista tietoa sisältäneet muuttujat esim. asuinkunta, tieto kansalaisuudesta tai missä oli suorittanut ulkomaisia opintoja. Jätetyt avovastaukset luettiin läpi ja anonymisoitiin tarvittaessa uudelleen.

Lisäksi tarkistettiin anonymiteetti 60 % (109) ennen vuotta 2017 valmistuneista kvalitatiivisista aineistoista (aineistoja oli yhteensä 181 kpl). Lisätoimia tarvitsi kuusi aineistoa eli 6 % tarkistetuista. Viisi aineistoa sisälsi erillisessä hakemistossa pseudonyymiluettelon. Luettelot eivät ole kuuluneet ulosluovutustiedostoihin, mutta ne päätettiin tuhota, jotta aineistoista saadaan anonymymejä.

Toimintavuoden lopussa aloitettiin kvantitatiivisten aineistosarjojen anonymiteetin arviointi. Jäännösriskin arviointiprojektia päätettiin jatkaa myös tulevana vuotena.

Tunnisteiden poiston kirjaamiskäytäntöjen uudistaminen

Kvantitatiivisten aineistojen anonymisointi on tehty Tietoarkistossa aina tilastomatematiikan ohjelmiston komentokielellä syntaksissa niin, että datan muutokset pystytään tarvittaessa jälkikäteen jäljittämään. Syntaksitiedostot sisältävät kuitenkin kaiken datan käsittelytyön, josta anonymisointi on vain yksi osa. Satoja rivejä sisältävästä syntaksitiedostosta on työlästä etsiä kaikki kohdat, jotka koskevat nimenomaan anonymisointia.

Anonymisointien kirjaamiskäytännöt uudistettiin edellisen tietotilinpäätöksen tavoitteen mukaisesti. Kevättalvesta 2017 alkaen jokaiseen syntaksiin lisättiin alkuun kooste datalle tehdystä anonymisoinnista. Käytäntö helpottaa tietotilinpäätöksen tuottamista ja aineistojen laadun varmistusta tietosuojan osalta.

Käyttövaltuuksien hallinta

Tietoarkistossa on toistasataa erilaista tietojärjestelmää, joiden käyttövaltuudet on määritelty sisäisissä käsikirjoissa aina kunkin toimintaprosessin yhteydessä. Toimintavuonna aloitettiin kehitysprojekti, jonka tavoitteena on yhdenmukaisia menettelyohjeita soveltava ja hyvin dokumentoitu keskitetty käyttövaltuuksien hallinta. Käyttövaltuuksien keskitetty dokumentointi ja kirjaaminen helpottaa tietosuoja-asetuksen mukaisen osoitusvelvollisuuden noudattamista. Projektiin osallistuvat tietoturvavastaava, tietosuojavastaava ja IT-palvelupäällikkö.

Käyttövaltuudet päätettiin määrittää työrooleihin perustuviksi. Projektin alkuvaiheessa koostettiin dokumentaatio kaikista tietojärjestelmistä ja kirjattiin tieto niissä käsiteltävistä sisällöistä (data subject categories). Sen jälkeen listattiin ja määriteltiin työrooleja, joille tiettyjä käyttövaltuuksia voidaan myöntää joko määräaikaaisesti tai toistaiseksi. Hallinnollinen käyttövaltuuden myöntäminen on edellytys käyttövaltuuden tekniselle myönnölle. Projekti jatkuu seuraavana toimintavuotena.

Koulutukset

Sisäiset koulutukset

Tietoarkistossa pidettiin yhteensä viisi tietosuojakoulutusta, joista yksi oli puolipäiväinen ja muiden kesto vaihteli 1-3 tunnin välillä.

- 31.1.2017 – Tietosuojakoulutus (tietosuojavastaava): henkilötietojen käsittelyn yleisperiaatteet, henkilötietojen kirjaaminen asiakasrekisteriin
- 8.6.2017 – Asiakastietojen käsittely Tietoarkistossa (lakimies): asiakastiedot henkilötietoina, yleiset periaatteet henkilötietojen käsittelyssä, henkilötietojen käsittelyperusteet Tietoarkistossa, vaatimukset tietojärjestelmille ja tietoturva, eräistä rekisteröityjen oikeuksista, lyhyesti tulevasta kansallisesta tietosuojalaista
- 9.6.2018 – Anonymisointikoulutus datan käsittelijöille, asiakaspäivystäjille ja kielenkääntäjille (tietosuojavastaava): tunnisteiden poistaminen kvantitatiivisista ja kvalitatiivisista aineistoista
- 24.8.2017 – Tietosuojakoulutus IT-henkilöstölle (lakimies): henkilötietojen suojaamisvelvoitteet, tietoturvaloukkausten tunnistaminen ja menettelysäännökset, henkilötietoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvat väärinkäytökset, tietojärjestelmille asetetut vaatimukset, roolien ja vastuiden määrittelyt
- 24.10.2017 pidettiin puolipäiväinen koulutus koko henkilökunnalle. Aiheina olivat
  - tietoturva-asiat Tietoarkistossa (Tietoarkiston tietoturvavastaava)
  - tietoturvasta huolehtiminen yliopistotyössä (Tampereen yliopiston tietoturvavastaava)
  - Tietoarkiston valmistautuminen tietosuoja-asetukseen (Tietoarkiston tietosuojavastaava).

Ulkoiset koulutukset ja esitykset

Tietoarkiston asiantuntijat pitivät esityksen tai kouluttivat toimintavuonna yhteensä 45 eri tilaisuudessa. Tietosuojaan liittyviä niistä oli seitsemän.

- 9.2.2017 – Tampereen alueen eettinen toimikunta: Aineistonhallinta ja tietosuoja
- 10.5.2018 – Lasten taiteen tutkimuksen etiikan työpaja: Aineistonhallinta, tietosuoja, tekijänoikeudet

- 11.5.2017 – Lääketieteen alueellisten eettisten toimikuntien kokous: Tietosuoja-asetus, aineistojen anonymisointi suojatoimena
- 15.5.2017 – Jyväskylän yliopiston henkilöstökoulutus: Tietosuoja-asetus, aineistohallinta, aineistojen anonymisointi
- 7.9.2017 – Webinaari: Näin laadit tietosuoja-asetuksen mukaisen selosteen henkilötietojen käsittelystä
- 3.11.2017 – Tampereen teknillinen yliopisto: Tietoarkiston palvelut ja aineistojen anonymisointi
- 30.11.2017 – Arkistoyhdistyksen tietosuojaseminaari: Tietoarkiston valmistautuminen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen käytännössä

Aineistohallinnan käsikirja

Tietoarkiston asiakaspalveluun tuli tutkijoilta paljon kysymyksiä siitä, miten lainsäädännön muutos vaikuttaa alkaviin tutkimuksiin. Jotta pyyntöihin vastaaminen helpottuisi, Tietoarkisto uudisti Aineistohallinnan käsikirjasta Tutkittavien informointia ja pätevän suostumuksen edellytyksiä käsittelevät ohjeet yhdenmukaisiksi EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa. Uudet ohjeet julkaistiin syyskuussa 2017. Ohjeita päätettiin täydentää, kun Suomen kansallinen tietosuojalaki valmistuu ja asetusta koskeva lausuntokäytäntö kehittyy.

Tietoarkiston toiminnan arviointi ja sertifiointi

Tietoarkiston toiminnan onnistuneisuuden merkittävin kriteeri on palvelujen luotettavuus. Luotettavuuteen kuuluu oleellisesti tietosuoja- ja muun lainsäädännön asianmukainen soveltaminen. Tietoarkisto osallistui kaksivuotiseen, vuoden 2017 lopussa päättyneeseen, eurooppalaisten data-arkistojen SAW-projektiin (CESSDA Strengthening and Widening). Siinä data-arkistojäseniä arvioitiin ja vertailtiin keskenään. Tietoarkiston tulokset olivat suurelta osin data-arkistojen keskiarvoa paremmat. Sopimus- ja käyttöoikeuskäytäntömme, tietosuoja-asiat ja aineistojen kuvailu nousivat esille erityisen hyvinä osa-alueina. Parantamisen varaa oli teknisen infrastruktuurin dokumentoinnin puolella.

Suomi on valtiojäsen CESSDassa ja Tietoarkisto sen kansallinen palveluntuottaja. Yksi CESSDAn vaatimuksista on, että palveluntuottajien on hankittava CoreTrustSeal-sertifikaatti (aikaisemmin CTS tunnettiin nimellä Data Seal of Approval). Sertifiointi on suunnattu sähköisten aineistojen säilyttäjille, ja sen avulla pyritään osoittamaan, kuinka luotettava tietoa säilyttävä organisaatio on. Luotettavuutta arvioidaan sähköisten aineistojen säilyttämisen kaikissa vaiheissa aina aineistojen vastaanottamisesta niiden pitkäaikais säilyttämiseen sekä edelleen jakamiseen.

Sertifikaatin mukaan säilytettävien aineistojen tulee olla löydettävissä verkosta, niiden tulee olla saatavilla selkein käyttöehdoin, aineistojen tulee olla tallennettuina jatkokäytön mahdollistavissa tiedostoformaateissa, aineistojen tulee olla luotettavia ja aineistojen tulee olla yksilöitävissä niin, että niihin voidaan viitata yksiselitteisesti ja pysyvästi.

Sertifikaatin hakijan on raportoitava tarkasti organisaation nykyisen toiminnan tilanne. Raportointi perustuu 16 kohdan ohjeistukseen, jonka mukaisesti aineistojen luotettava säilyttäminen on todennettava niin käytäntöjen, tekniikan kuin etiikkankin näkökulmasta. Sertifikaatin hakijan täytyy voida osoittaa, että sen toiminnan taso vastaa sertifikaatin vaatimaa tasoa.

Tietoarkisto uusi sertifiointinsa toimintavuonna. Aiempi Data Seal of Approval (DSA) -sertifikaatti oli voimassa 2014–2017. Elokuussa 2017 Tietoarkistolle myönnettiin uusien, tiukennettujen vaatimusten mukainen [CTS-sertifikaatti](#) ensimmäisten joukossa koko maailmassa. Sertifikaatti on voimassa 2017–2019.

Pohjoismainen yhteistyö

Tietoarkisto osallistui Norjan tietoarkiston (NSD) vetämään pohjoismaiseen yhteistyöhön, jossa käsiteltiin tietosuoja-asetusta pohjoismaisen tutkimusyhteistyön näkökulmasta. Huhtikuussa Bergenissä tietosuoja-asetuksen vaikutuksia pohdittiin pohjoismaista rekisteritutkimusta tekevien tutkijoiden ja data-arkistojen seminaarissa. Joulukuussa Kööpenhaminassa käsiteltiin valmisteilla olevien kansallisten tietosuojalakien yhtenevyyksiä ja eroja sekä 'akateemista ilmaisu', joka on uusi käsite sanavapautta käsittelevässä tietosuoja-asetuksen artikkelissa 85. Erityistä huolta herätti se, että tutkimusta koskevista suojatoimista vaikutti tulevan lakiluonnosten perusteella erilaisia eri maissa. Se voi hankaloittaa pohjoismaista tutkimusyhteistyötä. Projektin loppuraportti päätettiin tuottaa vasta vuoden 2018 puolella.

Vuoden 2018 kehityskohteet

1. Asiakastietojärjestelmän (TIIPII 3) tietoteknisen ohjelmointityön loppuun saattaminen.
2. Arkistointisopimuksen uusiminen.
3. Aila palveluportaalin käyttöehtojen ja aineistojen yleisten käyttöehtojen uudistustarpeen arviointi ja toteutus.
4. Tietosuojakäytänteiden uusiminen, tietosuojaselosteen päivittäminen ja uudistuksista tiedottaminen asiakkaille.
5. Käyttövaltuuksien hallinnan projektin loppuun saattaminen.
6. Tietoturvaloukkaustilanteissa sovellettavien menettelykäytäntöjen kehittäminen.
7. Avoimesti käytettävän aineistohallinnan käsikirjan ohjeiden uudistaminen vastaamaan EU:n tietosuoja-asetusta.
8. Kansallisen tietosuojalain vaikutusten arviointi ja soveltaminen Tietoarkiston toimintaan.
9. Tietosuojan vaikutusten arviointi (DPIA) koskien sekä asiakastietoja että arkistoitavia aineistoja.
10. Arkistonmuodostussuunnitelman (AMS) lainsäädännön soveltamista koskevien ohjeiden uudistaminen vastaamaan muuttunutta tietosuojalainsäädäntöä.

Liitteet

Liite 1: Aineistojen yleiset käyttöehdot

Versio 1.0 (2014)

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto

Tampereen yliopisto

1. Käyttöehtojen sitovuus

Aineistojen käyttöehtoja on noudatettava. Käyttölupa on henkilökohtainen. Jokaisen aineiston käyttäjän on erikseen hyväksyttävä käyttöehdot ja sitouduttava noudattamaan niitä.

Tietoaarkistolla on oikeus sulkea käyttöehtoja rikkoneen asiakkaan asiakastili ja ilmoittaa käyttöehtojen rikkomisesta asiakkaan taustaorganisaatioon ja tutkimusrahoittajalle.

2. Asiakasrekisteri

Tietoaarkiston asiakkaiden yhteystiedot tallennetaan tietoaarkiston asiakasrekisteriin (ks. tietosuojaseloste).

Aineiston alkuperäisiä tekijöitä voidaan informoida aineiston käyttäjistä.

3. Käyttötarkoitus ja aineiston hävittäminen

Aineistoa saa käyttää vain ilmoitettuun käyttötarkoitukseen, minkä jälkeen aineisto on hävitettävä.

Jos asiakas haluaa käyttää aineistoa toiseen käyttötarkoitukseen, pitää uutta käyttölupaa pyytää tietoaarkiston asiakaspalvelusta.

4. Tietoturvasuus

Aineiston säilyttämisessä, käytössä ja siirrossa on huolehdittava riittävästä tietoturvasuudesta, eikä aineisto saa olla ulkopuolisten ulottuvilla.

5. Tietosuoja ja etiikka

Aineiston tietoihin liittyvien henkilöiden tai tahojen yksityisyyden suoja ei saa vaarantaa aineiston käytössä.

Tietosuojanäkökohdat on huomioitava aina myös tutkimusjulkaisuissa.

Mahdollisia aineistokohtaisia käyttörajoituksia on aina noudatettava.

Aineiston käytössä on noudatettava tutkimuseettisen neuvottelukunnan www.tenk.fi laatimia eettisiä periaatteita.

6. Tekijänoikeudet ja aineistoon viittaaminen

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Aineiston tekijänoikeudet kuuluvat aineiston alkuperäisille tekijöille.

7. Aineistoon liittyvät virheet, puutteet ja vastuut

Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoaarkisto eivät ole vastuussa aineiston mahdollisista puutteista.

Aineiston mahdollisista puutteista tulee informoida tietoaarkistoa.

Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoaarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

8. Julkaisusta tiedottaminen

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa.

Liite 2: Arkistointisopimus 2017

YHTEISKUNTATIEEELLINEN
TIETOARKISTO

Tyhjennä lomake

Aineiston arkistnumero: TIETOARKISTO TÄYTTÄÄ

1/2

Versio 2013-04-01/A

Tutkimusaineiston nimi:

Sopimus tutkimusaineiston luovuttamisesta tietoarkistoon

Tällä sopimuksella luovutetaan mainittu aineisto oheismateriaaleineen alla yksilöidyin ehdoin Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon (jatkossa tietoarkisto).

Aineiston arkistointia ja jatkokäyttöön toimittamista koskevat ehdot

- Aineiston luovuttajan yhteystiedot tallennetaan tietoarkiston asiakasrekisteriin.
- Aineiston tekijät säilyttävät omistus-, hallinta- ja tekijänoikeutensa kaikkeen luovuttamaansa aineistoon.
- Aineiston luovuttajalla on mahdollisuus saada tilastoja aineiston käytöstä.
- Tietoarkisto huolehtii aineiston säilyttämisestä ja käytettävyydestä arkistonmuodostussuunnitelmansa mukaisesti.
- Tietoarkisto voi muokata vastaanottamaansa aineistoa voimassa olevien tietosuoja- ja tietoturvasääntöjen ja pitkäaikais säilytyksen vaatimusten mukaisesti. Tarvittaessa tunnistetietojen poistamisesta tai muokkauksesta tehdään erillinen sopimus.
- Tietoarkistolla on oikeus julkaista avoimesti saataville aineistoa koskevat kuvailu- ja tekijätiedot suomalaisissa ja kansainvälisissä aineistotietokannoissa ja -luetteloissa.
- Tietoarkiston asiakkaat voivat saada aineiston käyttöönsä alla yksilöidyin ehdoin.

I. Aineiston toimittaminen jatkokäyttöön Valitkaa yksi vaihtoehto.

Aineisto on täysin avoimesti

- A kaikkien käytettävissä.** Sopii aineistoihin, joiden käyttö ei ole rajattua henkilötieto-, julkisuus- ja tekijänoikeuslainsäädännön perusteella.

Aineiston voi toimittaa vain rekisteröityneille asiakkaille, jotka sitoutuvat noudattamaan aineistoja koskevia käyttöehtoja

- B tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.**
- C vain tutkimukseen.** Tutkimuskäyttöksi luetaan myös ylempät oppinäytteet (pro gradu, lisensiaattitutkimus ja väitöstutkimus).
- D vain luovuttajan luvalla.** Täyttäkää alla olevat tiedot.

Luvan antaja ja hänen yhteystietonsa: (Nimi, osoite, sähköposti, puhelin. Muutoksista on ilmoitettava tietoarkistoon.)

Menettely, kun luvan antajaa ei tavoiteta:

(Esimerkiksi silloin kun yhteystiedot ovat vanhentuneet tai hän ei itse voi enää antaa lupaa.)

Jos valitsitte kohdan **D**, on suotavaa että aineistoa voidaan toimittaa jatkokäyttöön ehdon **B** tai **C** mukaisesti määräajan jälkeen. Määrittäkää ajankohta, josta alkaen lupaa ei tarvitse enää kysyä.

Aineiston voi / 20 alkaen toimittaa

- tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun (ehto B).
- vain tutkimukseen (ehto C).

Seuraava sivu

YHTEISKUNTATIEEELLINEN
TIETOARKISTO

Tulosta lomake

Tallenna lomake

Versio 2013-04-01/A

2/2

II. Sopimusta koskevat täsmennykset

Aineiston jatkokäyttö ja vuosiraportti

Aineiston voi toimittaa jatkokäyttöön

 heti aineiston
arkistoversion valmistuttua. / 20 alkaen.

Luovuttaja haluaa sähköpostitse aineiston käytön vuosiraportin.

 Ei Kyllä

Sähköpostiosoite:

(Yhteystietojen muutoksista on ilmoitettava.)

Lisätiedot

Aineiston luovuttajan yhteystiedot

Etunimi ja sukunimi:

Osoite:

Postinumero:

Postitoimipaikka:

Puhelinnumero:

Sähköposti:

Organisaatio aineiston keruuajana:

III. Allekirjoitus Tämä sopimus on laadittu kahtena samansanisena kappaleena, yksi kummallekin sopijapuolelle.

Aineiston luovuttaja

Paikka ja aika:

Luovuttajan allekirjoitus ja nimenselvennys:

Tietoarkisto

Paikka ja aika:

Tietoarkiston edustajan allekirjoitus ja nimenselvennys:

Osoite
Yhteiskuntatieteellinen
tietoarkisto (FSD)
33014 Tampereen yliopisto**Address**
Finnish Social Science
Data Archive (FSD)
FI-33014 University of Tampere
Finland**Puhelin / Phone**
+358 40 190 1432
Faksi / Fax
+358 3 343 9088**Internet**
www.fsd.uta.fi
Email
fsd@uta.fi

Liite 3: Sopimus henkilötietojen käsittelystä arkistointiedellytysten arvioimiseksi 2017

1. Sopimuksen tarkoitus ja kohde

1. 1.1. Tämän sopimuksen tarkoituksena on sopia Tietoarkiston ja tutkimusaineiston Tietoarkistoon siirtävän rekisterinpitäjän välisistä oikeuksista ja velvollisuuksista henkilötietojen käsittelyssä tietosuoja-asetuksen (2016/679) artiklan 28 edellyttämällä tavalla.

2. 1.2. Tietoarkisto toimii henkilötietojen käsittelijänä aineiston toimittaneen rekisterinpitäjän lukuun.

3. 1.3. Käsittelyn kohteena on rekisterinpitäjän, tai rekisterinpitäjän valtuuttaman tahon, muistitikulla tai muussa sähköisessä muodossa suojattuna Tietoarkistolle toimittama tutkimusaineisto. Tutkimusaineiston tietoturvallisesta toimitustavasta on annettu erilliset ohjeet.

2. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja luonne

1. 2.1. Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on arvioida aineiston soveltuvuutta arkistoitavaksi Tietoarkistoon. Tietoarkiston käyttämistä seurantakriteereistä saa lisätietoa arkistonmuodostussuunnitelmasta.

2. 2.2. Tietoarkisto voi tämän tarkoituksen toteuttamiseksi suorittaa tarpeellisia käsittelytoimenpiteitä, kuten esimerkiksi tarkastella, poistaa tai muokata toimitettuja henkilötietoja. Aineiston luovuttaminen tai siirto kolmannelle osapuolelle ei ole sallittua ilman kirjallista ennakkolupaa ennen arkistointisopimuksen tekemistä, ellei tähän ole lakiin perustuvaa velvollisuutta.

3. 2.3. Mikäli rekisterinpitäjä on toimittanut, tai toimittaa käsittelyn kuluessa, Tietoarkistolle dokumentoituja lisäohjeita aineiston käsittelemisestä, ottaa Tietoarkisto nämä huomioon aineiston käsittelyssä.

3. Käsittelyn kesto ja aineiston palauttaminen tai tuhoaminen

1. 3.1. Henkilötietoja voidaan käsitellä tämän sopimuksen perusteella niin kauan, kuin on tarpeen edellä mainitun tarkoituksen toteuttamiseksi tai kunnes aineiston arkistoinnista tehdään erillinen arkistointisopimus.

2. 3.2. Mikäli toinen osapuolista katsoo, että käsittely ei ole enää perusteltua, päättyy tämän sopimuksen mukainen käsittely, kun asiasta on ilmoitettu toiselle osapuolelle.

3. 3.3. Mikäli aineiston toimittaja ei ole esittänyt erillistä pyyntöä aineiston palauttamisesta, Tietoarkisto poistaa toimitetun aineiston ja siitä tehdyt jäljennökset tämän sopimuksen mukaisen käsittelyn päätyttyä.

4. Tietoturva ja alihankkijoiden käyttäminen

1. 4.1. Toimitettua tutkimusaineistoa käsittelevät Tietoarkiston työntekijät ovat allekirjoittaneet vaitiolositoumuksen. Tutkimusaineistoa käsittelevä Tietoarkiston henkilöstö on saanut perehdytyksen ja koulutuksen sekä tietosuojaan että tietoturvaan liittyen.

2. 4.2. Tietoarkisto toteuttaa tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet käsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi. Tietoarkisto antaa pyynnöstä lisätietoja käytössä olevista teknisistä ja organisatorisista turvatoimista ja sallii niiden tarkastukset erikseen sovittavalla tavalla.

3. 4.3. Tietoarkisto ilmoittaa ilman aiheetonta viivästystä tietoonsa tulleesta tietoturvaloukkauksesta rekisterinpitäjälle. Tämän lisäksi Tietoarkisto antaa pyynnöstä hallussaan olevat, kohtuullisesti toimitettavissa olevat ja tarpeelliset tiedot tietosuoja-asetuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaisen ilmoituksen tekemiseksi.

4. 4.4. Tietoarkisto ei käytä toimitetun tutkimusaineiston käsittelyyn ulkopuolisen käsittelijän palveluksia ilman aineiston toimittaneen rekisterinpitäjän kirjallista ennakkolupaa.

5. Muut ehdot ja sopimuksen voimassaolo

1. 5.1. Tietoarkisto avustaa rekisterinpitäjää mahdollisuuksien mukaan rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisessa ja siirtää rekisteröityjen esittämät pyynnöt rekisterinpitäjälle.

2. 5.2. Tämä sopimus tulee voimaan, kun rekisterinpitäjä, tai tämän edustaja, toimittaa tutkimusaineiston Tietoarkistolle. Tämä sopimus on voimassa niin kauan, kun Tietoarkisto käsittelee sopimuksen tarkoittamia henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun.

3. 5.3. Tähän sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.

Liite 4: Tietosuojaseloste 2017

Rekisterinpitäjä	Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 40 190 1432
Tietosuojavastaava	Arja Kuula-Luumi puh. +358 40 190 1438 arja.kuula-luumi at uta.fi
Rekisterin nimi	Tietoarkiston asiakasrekisteri
Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Asiakaspalvelun hoitaminen aineiston tekijöiden eli arkistojien ja tilaajien eli käyttäjien kanssa (aineistojen käyttöoikeuksien ja aineistotoimitusten hallinta) 2. Sähköisten aineistotoimitusten ja niiden käyttötarkoitusten asiakaskohtaisten tietojen tallentaminen 3. Tietoarkiston palveluista tiedottaminen 4. Tietoarkistolehden postitus lehden tilaajille 5. Tietopalvelu ja muu asiakaspalvelu 	
Asiakasrekisterin tietosisältö käyttötarkoituksittain eriteltyinä	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aineistonsa tietoarkistoon arkistoitavat asiakkaat: nimi, asiointikieli, taustaorganisaatio, sähköpostiosoite, postitusosoite, puhelinnumero 2. Tietoarkiston palveluportaali Ailan rekisteröityneet asiakkaat: nimi, asiointikieli, taustaorganisaatio, sähköpostiosoite, postitusosoite, puhelinnumero, käyttäjätunnus, markkinoinnin sallimista tai kieltämistä koskeva tieto 3. Käyttölupahakemuksen toimittavat asiakkaat: nimi, asiointikieli, taustaorganisaatio, sähköpostiosoite, postitusosoite, puhelinnumero 4. Menetelmäopetuksen tietovarannon (MOTV) opetuskäyttäjät: nimi, sähköpostiosoite, taustaorganisaatio, postitusosoite, tarvittaessa puhelinnumero 5. Tietoarkistolehden tilaajat: nimi, postitusosoite 6. Tietoarkiston sähköpostilistat: nimi, sähköpostiosoite 7. Tietopalvelu: nimi, taustaorganisaatio 8. Tietoarkiston yhteistyökumppanit ja sidosryhmäasiakkaat: nimi, asiointikieli, taustaorganisaatio, sähköpostiosoite, postitusosoite 	

Muut kerättävät tunnistetiedot

Tietoarkiston www-sivuilla käyvien lokitiedostot ovat joissain tapauksissa henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa (käyttäjän IP-osoite). Lokitiedostoja käytetään verkkopalvelun teknisen toteutuksen ja käytettävyyden arviointiin ja kehittämiseen. Lisäksi niistä tuotetaan anonyymiä tilastotietoa verkkopalvelujen käytöstä.

Poikkeustapauksissa lokitiedostoja voidaan käyttää aineistojen väärinkäytön selvitykseen.

Lokitietoja käsittelee vain sähköisten järjestelmien toteutuksesta, toimivuudesta ja tietoturvasta vastaava henkilökunta.

Henkilötietojen säilytys

Asiakastietoja päivitetään säännöllisesti. Vanhentuneet asiakastiedot poistetaan.

Ailan asiakasrekisterissä säilytetään asiakastietoja 24 kuukautta asiakkaan viimeisimmästä palveluun kirjautumisesta. Tiedot poistetaan sen jälkeen automaattisesti.

Tietoarkiston www-sivuilla käyvien lokitietoja säilytetään tietoarkistossa viisi vuotta.

Tietoarkiston [arkistonmuodostussuunnitelman](#) mukaisesti asiakastiedoista säilytetään

1. Pysyvästi arkistointisopimuksiin kirjatut tiedot (aineistojen tekijöiden yhteystiedot, aineistojen käyttöehdot)
2. 20 vuotta aineistotoimituksia ja niiden saajia koskevat yksilöintitiedot ja asiakkaiden ilmoittamat aineistojen käyttötarkoitukset (vuoteen 2013 saakka paperilla ja sähköisesti, vuodesta 2014 alkaen sähköisesti)

Tietojen tarkistus- ja poisto-oikeus

Ailaan kirjautuva voi tarkistaa omat henkilötietonsa ennen niiden varsinaista luovuttamista Ailan asiakasrekisteriin. Lisäksi Ailan asiakkaat voivat tarkistaa ja korjata yhteystietojansa ja kieltää tai sallia markkinoinnin myös myöhemmin kirjautumalla omilla tunnuksillaan Ailaan.

Kaikki tietoarkiston asiakkaat – myös Ailan asiakkaaksi kirjautuneet – voivat pyytää tietojensa poistamista tai korjaamista asiakasrekisteristä ilmoittamalla asiasta tietoarkiston asiakaspalveluun puhelimitse, kirjallisesti tai käymällä tietoarkistossa.

Jos HAKA-tunnuksilla asiakkaaksi rekisteröityvä huomaa automaattisesti ilmenevissä henkilötiedoissaan virheitä, hänen tulee ottaa yhteys kotiorganisaatioonsa niiden korjaamiseksi.

Säännönmukaiset tietolähteet

1. Arkistointisopimus tietoarkiston ja aineistontekijän välillä. Lomake sisältää suostumuksen asiakastietojen tallentamiseen.
2. Ailan asiakkaaksi rekisteröitymisen järjestelmä
  1. Ailan asiakkaaksi [Haka-luottamusverkoston](#) kautta rekisteröityvien henkilötiedoista saadaan osa asiakkaan omasta kotiorganisaatiosta. Minimissään asiakkaaksi kirjautuvan kotiorganisaatiosta saadaan asiakkaan käyttäjätunnus, etunimi, sukunimi ja taustaorganisaatio. Loput henkilötiedot asiakas

kirjaa itse (osoite, sähköpostiosoite, puhelinnumero ja asiointikieli). Asiakkaaksi rekisteröityvä suostuu asiakastietojensa tallentamiseen.

2. Haka-luottamusverkoston ulkopuoliset asiakkaat täyttävät itse Ailan asiakkuuden edellyttämät henkilötietonsa (etunimi, sukunimi, taustaorganisaatio, osoite, sähköpostiosoite, puhelinnumero ja asiointikieli). Asiakkaaksi rekisteröityvä suostuu asiakastietojensa tallentamiseen.
3. Asiakkaan täyttämä käyttöluopakemus. Lomake sisältää suostumuksen asiakastietojen tallentamiseen.
4. Menetelmäopetuksen tietovarannon (MOTV) käyttöilmoituslomakkeet. Lomake sisältää suostumuksen asiakastietojen tallentamiseen.
5. Asiakkaiden tietopalvelu. Tietopalvelupyynnöt kirjataan, jotta voidaan varmistaa mahdollisimman nopea palvelu ja sisäinen työnjako asiakaspalvelussa. Tietopalvelusta tallennetaan asiakkaan nimi, taustaorganisaatio, tietopalvelukysymys ja siihen annettu vastaus päivämäärineen.
6. Ailan aineistojen latausjärjestelmä
7. Tutkimusorganisaatioiden esitteet ja verkkosivut (muun muassa henkilökuntalistat).

Säännönmukainen tietojen luovutus

Asiakasrekisterin tietoja ei luovuteta ulkopuolisille. Aineistojen käyttäjistä voidaan kuitenkin luovuttaa säännönmukaisesti tietoja aineistonsa tietoarkistoon arkistoinneille. Luovutuksen pääperiaatteet:

1. Huomattava osa aineistonsa arkistoinneista haluaa tiedot vain heidän aineistojensa käyttäjien taustaorganisaatiosta ja aineistojen käyttötarkoituksista luokiteltuna. Heille toimitetaan tilastotiedot aineistotoimituksista, eikä niihin sisällytetä mitään henkilötietoja.
2. Tietoarkisto voi luovuttaa aineistonsa arkistoinneille yksilöidyt tiedot heidän aineistojensa käyttäjistä ja käyttötarkoituksista, kun he sitä edellyttävät. Tällöin aineistojensa arkistoinneille luovutetaan seuraavat tiedot heidän aineistojensa käyttäjistä asiakkaista:
  - etunimi ja sukunimi
  - taustaorganisaatio
  - ladatut aineistot ja asiakkaan ilmoittama aineiston käyttötarkoitus

Asiakasrekisterin tietoja ei siirretä EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Suomi on jäsen eurooppalaisessa CESSDA-tutkimusinfrastruktuurissa, jossa Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto on kansallinen palveluntuottaja. CESSDalla on mahdollisuus päättää sähköisten palvelujen tarkoituksenmukaisesta keskittämisestä. Mikäli CESSDA päättää keskittää jäsenvaltioiden asiakasrekisterit, myös tietoarkiston asiakasrekisteri siirretään päätöksen mukaisesti. CESSDA noudattaa kaikessa toiminnassaan EU:n tietosuoja- ja tietoturvamääräyksiä.

Poikkeustapaukset tietojen luovutukseen

Mikäli asiakas käyttää aineistoa käyttöehtojen tai ilmoittamansa aineiston käyttötarkoituksen vastaisesti, tietoarkistolla on oikeus ilmoittaa väärinkäytöstä aineistonsa tietoarkistoon arkistoinneille, asiakkaan organisaatiolle ja tutkimusrahoittajalle. Väärinkäytösten selvitykseen tietoarkistolla on oikeus luovuttaa yllä mainituille asiakkaista

- etunimi ja sukunimi
- käyttäjätunnus
- taustaorganisaatio

- sähköpostiosoite
- postiosoite
- puhelinnumero
- tiedot asiakkaan saamista aineistoista ja asiakkaan ilmoittama käyttötarkoitus

Rekisterin suojauksen periaatteet

Tietoverkossa siirrettäessä henkilötiedot on suojattu TSL/SSL-tekniikalla. Asiakasrekisteri sijaitsee tietoarkiston sisäisen palvelimen verkkolevyllä. Asiakasrekisteriin pääsee vain tietoarkiston henkilökunta omilla käyttäjätunnuksillaan ja salasanoillaan.

Paperimuodossa olevat arkistointisopimukset ja käyttöluvhakemukset säilytetään tietoarkiston lukitussa arkistohuoneessa, jonne on pääsy vain tietoarkiston henkilökunnalla ja kiinteistön huollosta vastaavilla.

Liite 5: Ailan käyttöehdot 2017

Versio 2.0 (23.8.2016)

Tietoarkisto

Tampereen yliopisto

Tietoarkisto

Tietoarkisto on tutkimuksen ja opetuksen valtakunnallinen palveluinfrastruktuuri. Se arkistoi ja välittää koti- ja ulkomaisia sähköisiä tutkimusaineistoja. Yksikkö toimii Tampereen yliopiston yhteydessä.

Aila

Aila on Tietoarkiston sähköinen palvelukokonaisuus, joka sisältää aineistoluettelon, aineistojen tilaus- ja toimitusjärjestelmän sekä palvelun käyttäjistä muodostetun asiakasrekisterin (ks. tietosuojaseloste).

Aineistoluettelo koostuu aineistokuvauksista sekä selaus- ja hakutoiminnoista. Luetteloa voi käyttää ilman käyttäjäksi rekisteröitymistä. Ailasta voi tilata ja ladata aineistoja käyttöönsä. Suurin osa aineistoista on saatavissa vain palvelun asiakkaaksi rekisteröityneille.

Asiakkaaksi rekisteröityminen

Suomalaisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa työskentelevät ja opiskelevat rekisteröityvät Ailan asiakkaaksi kotiorganisaationsa käyttäjätunnuksilla käyttämällä Haka-tunnistautumista. Henkilötietojen varmentamisesta huolehtii tällöin kotioorganisaatio. Haka-luottamusverkostossa valvotaan käyttäjien henkilötietojen käyttöä ja varmistetaan, että niitä käytetään vastuullisesti ja henkilötietolain mukaisesti.

Suomalaisten yliopistojen ja korkeakoulujen ulkopuoliset asiakkaat täyttävät henkilötietolomakkeen. Kun lomakkeen tiedot on tarkistettu Tietoarkistossa, asiakas saa hyväksynnän rekisteröitymisestään ja käyttäjätunnuksen antamaansa sähköpostiosoitteeseen.

Tietojen tarkistus- ja poisto-oikeus

Ailaan kirjautuva voi tarkistaa omat henkilötietonsa ennen niiden varsinaista luovuttamista Ailan asiakasrekisteriin. Asiakkaat voivat tarkistaa ja korjata yhteystietojansa myös myöhemmin kirjautumalla omilla tunnuksillaan Ailaan.

Asiakkaaksi kirjautumisen yhteydessä annettava suostumus yhteystietojen ylläpitoon asiakasrekisterissä on voimassa 24 kuukautta asiakkaan viimeisestä palveluun kirjautumisesta. Sen jälkeen yhteystiedot poistetaan aktiivisesta asiakasrekisteristä. Käyttäjä voi pyytää yhteystietojensa poistamista myös aiemmin Tietoarkiston asiakasrekisteristä. Asiakkaan aineistotilauksia koskevat tiedot kuitenkin säilytetään 20 vuotta Tietoarkiston arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti.

Rekisteröitynyt asiakas voi kieltäytyä ottamasta vastaan Tietoarkiston markkinointimateriaalia.

Henkilötietojen käsittely ja luovutus

Asiakkaan henkilötietoja käsitellään käyttöehtojen, henkilötietolain ja sen nojalla tehdyn tietosuojaselosteen mukaisesti. Hyväksymällä käyttöehdot asiakas antaa Tietoarkistolle suostumuksen rekisteröintilomakkeessa olevien henkilötietojen käsittelyyn ja käyttöön.

Asiakkaan aineistolatausten tiedot säilytetään 20 vuotta. Aineistolataustiedot ovat asiakkaan yksilöinti- ja yhteystiedot, hänen lataamansa aineistot ja latausajankohdat sekä hänen ilmoittamansa aineistojen käyttötarkoitukset.

Tietoarkistolla on oikeus luovuttaa aineistonsa arkistoinneille tiedot heidän aineistojensa käyttäjistä ja käyttäjien ilmoittamista aineistojen käyttötarkoituksista. Tällöin heille voidaan luovuttaa asiakkaan etunimi, sukunimi, taustaorganisaatio, sähköpostiosoite, ja tieto asiakkaan ilmoittamasta aineiston käyttötarkoituksesta.

Kun aineisto sisältää Kopioston edustamien järjestöjen alaisia teoksia (esimerkiksi lehtiartikkeleita ja valokuvia), Tietoarkistolla on oikeus luovuttaa Kopiostolle asiakkaan etunimi, sukunimi, taustaorganisaatio ja tieto asiakkaan ilmoittamasta aineiston käyttötarkoituksesta.

Mikäli asiakas käyttää aineistoa käyttöehtojen tai ilmoittamansa aineiston käyttötarkoituksen vastaisesti, Tietoarkistolla on oikeus ilmoittaa väärinkäytöstä aineiston tekijöille, asiakkaan organisaatiolle ja tutkimusrahoittajalle. Kopioston edustamien järjestöjen alaisia teoksia sisältävien aineistojen väärinkäytöstä tietoarkistolla on oikeus ilmoittaa myös Kopiostolle.

Väärinkäytön selvitykseen Tietoarkisto voi luovuttaa aineistonsa arkistoineille ja asiakkaan organisaatiolle kaikki aineiston käyttöä yksilöivät tiedot (asiakkaan etunimi ja sukunimi, taustaorganisaatio, sähköpostiosoite, postiosoite, puhelinnumero, ladatut aineistot, latausten ajankohta, ja asiakkaan ilmoittama käyttötarkoitus). Jos väärinkäyttö koskee Kopioston edustamien järjestöjen alaisia teoksia sisältävää aineistoa, Tietoarkisto voi luovuttaa vastaavat aineiston käyttöä yksilöivät tiedot myös Kopiostolle.

Asiakkaan vastuu

Asiakkaalle myönnetty käyttäjätunnus ja salasana ovat henkilökohtaisia. Asiakas ei saa luovuttaa käyttäjätunnusta ja salasanaa kenellekään ja hänen on vastattava siitä, etteivät käyttäjätunnus ja salasana joudu ulkopuolisten tietoon. Asiakas hyväksyy itseään sitoviksi kaikki toimenpiteet, jotka hänen tunnuksillaan on tehty. Tietoarkistolla on oikeus sulkea käyttöehtoja rikkoneen asiakkaan käyttäjätili.

Aineistojen lataaminen

Asiakas voi ladata aineistoja käyttöönsä aineistokohtaisten käyttöehtojen mukaisesti:

1. Vapaasti käytettävät aineistot: lataaminen edellyttää käyttäjältä vain toimivaa sähköpostiosoitetta.
2. Tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun käytettävät aineistot: lataaminen edellyttää Ailan asiakkaaksi kirjautumista.
3. Tutkimukseen ja ylempiin opinnäytteisiin käytettävät aineistot: lataaminen edellyttää Ailan asiakkaaksi kirjautumista.
4. Luvanvaraiset aineistot: lataaminen edellyttää Ailan asiakkaaksi kirjautumista ja luvan saamista aineiston tekijöiltä. Tietoarkiston asiakaspalvelu hoitaa lupapyyntöjen käsittelyn.

Aineistoja ladatakseen käyttäjän tulee sitoutua noudattamaan yleisiä aineistojen käyttöehtoja ja mahdollisia aineistokohtaisia erityisehtoja. Erityisehdot näkyvät asiakkaalle ennen aineiston lataamista ja ne on sisällytetty myös ladattavan aineiston yhteyteen.

Liite 6: Tietojärjestelmäseloste (Aila)

Tietojärjestelmän nimi	Aila palveluportaali
Tietojärjestelmän vastuutaho	Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 40 190 1432
Tietojärjestelmän vastuuhenkilö	Matti Heinonen Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 40 190 1435
Tietojärjestelmän käyttötarkoitus	Aineistojen jatkokäyttöön toimittamisen rekisteröintijärjestelmä, asiakasrekisteri, kirjautumisjärjestelmä ja aineistoportaali (ks. erikseen tietosuojaseloste henkilötietojen käsittelystä).
Tietojärjestelmän tietosisältö	<ul style="list-style-type: none"> • palveluportaalin asiakkaan tiedot (nimi, asiointikieli, yhteystiedot, käyttäjätunnus, tieto markkinoinnin sallimisesta tai estämisestä ja tieto käyttöehtoihin sitoutumisesta) • tiedot aineistotoimituksista • aineistot ja niiden kuvailutiedot
Tietojärjestelmän tietolähteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tiipii-tietokanta • Haka-luottamusverkosto • aineistoportaalin asiakkaat • tietoaarkiston aineistopalvelu
Rekisterin suojauksen periaatteet	Aila-aineistoportaali sijaitsee tietoaarkiston palvelimella. Järjestelmän asiakasrekisteriin pääsee rajatusti tietoaarkiston henkilökunta käyttäjätunnuksilla ja salasanoilla. Asiakkaat voivat nähdä ja päivittää vain omia henkilötietojaan kirjaututtuaan palveluun omalla käyttäjätunnuksellaan.
Kertymä alkaen	Vuodesta 2014
Tietojen päivitystiheys	Päivittäin
Tietojen julkisuus	Sisältää sekä julkisia että ei-julkisia tietoja. Julkisia tietoja ovat arkistoitujen tutkimusaineistojen kuvailutiedot ja jatkokäyttöä määrittävät tiedot (tiedostot ja niiden versiotiedot, sarjatiedot, jatkokäytön ehdot). Toimintatilastot julkaistaan vuosittain toimintakertomuksessa. Asiakastiedot eivät ole julkisia (ks. tietosuojaseloste).
Tietojärjestelmän julkinen osoite	https://services.fsd.uta.fi/

Liite 7: Tietojärjestelmäseloste (TIIPII)

Tietojärjestelmän nimi	Tiipii-tietokanta
Tietojärjestelmän vastuutaho	Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 40 190 1432
Tietojärjestelmän vastuhenkilö	Matti Heinonen Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 40 190 1435
Tietojärjestelmän käyttötarkoitus	Aineistojen sisäänoton, prosessoinnin ja jatkokäyttöoikeuksien rekisteröinti-järjestelmä, asiakasrekisteri (ks. erikseen tietosuojaseloste henkilötietojen käsitteystä).
Tietojärjestelmän tietosisältö	<ul style="list-style-type: none"> asiakkaiden nimi, osoite- ja yhteystiedot sekä yhteydenotot tietoarkistoon ja tietoarkistosta lehdistä ja tieteellisistä julkaisuista paikallistettujen tutkimusaineistojen perustiedot arkistoitujen tutkimusaineistojen säilytys- ja paketoititiedot sekä muut tiedot (tiedostot ja niiden historia- ja muokkaustiedot, versiotiedot, sarjatiedot, jatkokäytön ehdot) perustiedot arkistointisopimuksista käyttölupahakemukset ja käyttöehtositoumukset (kertymä 1999-maaliskuu 2014) menetelmäopetuksen tietovarannon (MOTV) käyttöilmoitustiedot
Tietojärjestelmän tietolähteet	<ul style="list-style-type: none"> arkistointisopimukset ja itse tutkimusaineistot aineistojen jatkokäyttöön toimituksen asiakirjat (kertymä 1999-maaliskuu 2014) asiakkaiden omat ilmoitukset neuvottelut asiakkaiden kanssa (aineistojen käytön neuvonta ja muu tietopalvelu) tieteelliset aikakauskirjat ja lehdet
Rekisterin suojauksen periaatteet	Tiipii-tietokanta sijaitsee tietoarkiston sisäisellä palvelimella, johon pääsee vain Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston henkilökunta käyttäjätunnuksilla ja salasanalla.
Kertymä alkaen	Vuodesta 1999
Tietojen päivitystiheys	Päivittäin

Tietojen julkisuus	Sisältää sekä julkisia että ei-julkisia tietoja. Julkisia tietoja ovat arkistoitujen tutkimusaineistojen kuvailutiedot sekä jatkokäyttöä määrittävät tiedot (tiedostot ja niiden versiotiedot, sarjatiedot, jatkokäytön ehdot). Toimintatilastot julkaistaan vuosittain toimintakertomuksessa. Tilaajien käyttöluvhakemuksissa ilmoittamat tiedot ja asiakasrekisteritiedot eivät ole julkisia (ks. tietosuojaseloste).
--------------------	---

Tietoarkiston tietotilinpäätös sisältää tutkimusaineistojen arkistoinnin ja jatkokäyttöönluovutuksen peruseriaatteet, aineistokäsittelyn tekniset ja organisatoriset suojaustoimet ja keskeisimmät tilastotiedot. Tietotilinpäätös tehdään vuosittain.

TIETOARKISTO

Käyntiosoite: Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs Tampere
Postiosoite: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto FSD
33014 Tampereen yliopisto
Puhelin: 040 190 1432
Sähköposti: fsd@uta.fi
Internet: www.fsd.uta.fi